

SAKU SAMMAKON METSÄPAKKA

Toimintakortit metsäretkien rikastajina

Tiivistelmä

Tekijä(t) Riikonen, Salla	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika Kevät 2020
	Sivumäärä 48 + 24	
Työn nimi Saku Sammakon Metsäpakka Toimintakortit metsäretkien rikastajina		
Tutkinto Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus sosionomeille (AMK), 60 op		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli innostaa kasvattajia lisäämään ja monipuolistamaan metsän käyttöä pedagogisena oppimisympäristönä. Työ toteutettiin toimeksiantajana toimineelle Päiväkoti Vilinä Oy:lle. Tarkoituksena oli näyttää kuinka metsän etuja ja mahdollisuuksia hyödyntäen oppimisen kaikkia osa-alueita voidaan toteuttaa metsässä. Tavoitteena oli tuottaa ohjausmateriaali, joka tukee varhaiskasvattajien suunnittelutyötä ja pedagogista toimintaa metsässä sekä tarjoaa lapsille monipuolisia oppimismahdollisuuksia. Myös kohdeorganisaation pedagogisen työvälineen ja maskotin Saku Sammakon, toivottiin näkyvän ohjausmateriaalissa.</p> <p>Hankkeen teoriapohjassa käsitellään varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen osa-alueita sekä tutkittua tietoa lasten oppimisesta ja oppimisympäristöistä erityisesti metsään liittyen. Teoriassa perehdyttiin lyhyesti myös käsinukketyöskentelyyn sekä kestävään kehitykseen. Tutkimustiedon ja toimeksiantajan toiveiden perusteella päädyttiin toimintakorttien kehittämiseen. Jotta toimintakortit vastaisivat tarpeita, suunniteltiin Sakulla kuvitettu koepakka kohdeorganisaation varhaiskasvattajien testattavaksi. Käytöstä kerättiin palautetta lapsilta sekä varhaiskasvattajilta, niin toiminnallisesti, kuin kyselylomakkeella.</p> <p>Saadun palautteen, lasten oppimista koskevan teorian sekä oppimisen osa-alueiden pohjalta muotoiltiin Saku Sammakon Metsäpakka. 40 kortin pakassa on monipuolisia, helposti metsässä toteutettavia leikkejä ja tehtäviä, joiden parissa lapset voivat kokea iloa, onnistumisia ja osallisuutta. Korttien merkinnät kertovat, mihin vuodenaikoihin ne sopivat ja mitä oppimisen osa-alueita niissä erityisesti toteutuu. Oppimismenetelminä toimivat tutkiminen, taiteellinen kokeminen, liikunta ja leikki. Palautekyselyn myötä Saku Sammakon rooli kasvoi Metsäpakassa merkittäväksi niin lasten innostajana, leikillisyyden lisääjänä kuin monipuolisena kasvattajan työvälineenä.</p>		
Asiasanat varhaiskasvatus, lasten oppiminen, oppimisen osa-alueet, oppimisympäristö, metsä oppimisympäristönä		

Abstract

Author(s) Riikonen, Salla	Type of publication Bachelor's thesis	Published Spring 2020
	Number of pages 48 + 24	
Title of publication Saku Sammakko`s Forest pack Activity cards as enhancement of forest excursions		
Name of Degree Competence of kindergarden teacher for Bachelors on Social Services		
Abstract <p>This thesis aims to encourage early childhood educators to increase and diversify the use of forest as a pedagogical environment. The project was commissioned by Päiväkoti Vilinä oy. The purpose was to show how you can, by using the benefits and possibilities of forest, practice all the areas of learning that have been named by the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care. The aim was to create a guide material to support the planning work and pedagogical activity in the forest and offer diverse learning possibilities to children. Päiväkoti Vilinä also wished that their pedagogical tool and mascot, Saku Sammakko would be involved in the project.</p> <p>The theory base of the development project consisted of different areas of learning by the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care and research of different learning methods and learning environments, especially related to forest. Hand puppet as a working tool and sustainable development were also discoursed. Based on researched facts and Päiväkoti Vilinä`s wishes, it was decided to develop activity cards. A test pack with Sakus pictures was designed to be tested by Päiväkoti Viliinäs educators in order to make the cards respond to the needs. Feedback was collected from the children and the educators by questionnaire and using functional methods.</p> <p>Based on the feedback, theory of children`s learning and different areas of learning The Saku Sammakko`s forest pack was designed. The pack of 40 cards contains diverse selection of activities and games that are easy to put into practice in the forest and give children a chance to feel joy, success and be involved. The marks in the cards indicate for which time of the year the cards are suitable and which areas of learning are specifically fulfilled in the activity. The applied learning methods were exploring, experiencing by art, exercise and playing. After the feedback Saku Sammakko got significant role in the forest pack as an inspirer, increaser of playfulness and as a multifunctional educational tool.</p>		
Keywords early childhood education, children`s learning, areas of learning, learning environment, forest as a learning environment		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGIIKKA.....	4
2.1	Varhaiskasvatuksen periaatteet	4
2.2	Varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys ja lapselle ominaiset tavat oppia	5
2.2.1	Leikki.....	6
2.2.2	Liikunta.....	8
2.2.3	Tutkiminen	9
2.2.4	Taiteellinen kokeminen.....	10
2.3	Oppimisen osa-alueet	10
2.3.1	Kielten rikas maailma.....	10
2.3.2	Ilmaisun monet muodot	11
2.3.3	Minä ja meidän yhteisömme.....	12
2.3.4	Tutkin ja toimin ympäristössäni	12
2.3.5	Kasvan, liikun ja kehityn	13
3	METSÄ VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ.....	15
3.1	Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt	15
3.2	Metsä oppimisympäristönä.....	16
3.2.1	Metsä hyvinvoinnin edistäjänä	17
3.2.2	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	18
4	KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	21
4.1	Kohdeorganisaatio	21
4.2	Tausta ja toimeksianto	21
4.3	Tarkoitus ja tavoitteet	22
4.4	Aiempia tutkimuksia.....	22
5	KEHITTÄMISMENETELMÄT JA HANKKEEN TOTEUTUS.....	23
5.1	Kehittämismenetelmät	23
5.2	Ohjausmateriaalin kehitys.....	25
5.3	Koeversio ja kyselylomake	28
5.4	Koeversiosta saatu palaute	30
5.5	Palautteen tulkinta ja toimintakorttien valmistus	32
5.5.1	Toimintakorttien ulkoasu.....	33
5.5.2	Toimintakorttien sisältö	34
6	KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI JA YHTEENVETO	37

6.1	Eettisyys ja luotettavuus	37
6.2	Jatkotyöskentelymahdollisuudet	38
6.3	Yhteenveto	39
LÄHTEET.....		43
LIITTEET.....		49
Liite 1. Saatekirje		49
Liite 2. Tutkimuslupa		50
Liite 3. Kyselylomake		51
Liite 4. Toimintakortit.....		53

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on työelämän tarpeista lähtenyt kehittämishanke, jonka tarkoituksena on vahvistaa metsän käyttöä pedagogisena oppimisympäristönä. Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa kohdeorganisaatiolle, Päiväkoti Vilinä Oy:lle (jatkossa Vilinäntalot), ohjausmateriaali tukemaan metsässä tapahtuvaa pedagogista toimintaa. Asiakasnäkökulma on tärkeä osa kehittämistyötä, ja organisaatiot kaipaavat usein menetelmällistä osaamista ja työvälineitä, jotka perustuvat asiakkaiden tarpeiden ja näkemysten ymmärtämiseen. Kehittämisessä tulee olla osallisina niin työntekijät kuin palvelun käyttäjät. Osallistuminen on työntekijöiden oikeus ja velvollisuus, koska ilman heidän näkemystään ei lopputulosta voida pitää luotettavana (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 14, 39). Kohdeorganisaation lisäksi tähän kehittämishankkeeseen osallistettiin mukaan niin kohdeorganisaation varhaiskasvattajia kuin lapsia. Näin ohjausmateriaalista saatiin mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan vastaava. Yhdessä kehittäminen myös vahvistaa työyhteisöä ja lisää motivaatiota ja kiinnostusta kehittämishanketta kohtaan (Salonen ym. 2017, 58).

Luonnossa ulkoilulla on niin psyykkisiä kuin fyysisiäkin myönteisiä terveysvaikutuksia. On tutkittu, että lyhytkin luonnossa oleilu parantaa mielialaa sekä koettua terveyttä ja kuntoa. Luonnossa ulkoilu auttaa myös palautumaan stressistä ja parantaa itsetuntoa. Myönteisiä vaikutuksia on todettu jo 15 minuutissa. (Komulainen, Lanki, Sipilä & Tyrväinen 2018.) Liikkumisella ja toimimisella luonnossa on myös immuunipuolustusta vahvistava ja sairauksilta suojaava vaikutus (Parkkima 2019). Miksi emme siis hyödyntäisi näitä metsän tarjoamia terveysvaikutuksia ja veisi oppimista entistä enemmän metsään? Tähän ajatukseen ovat heränneet jo useat toimijat varhaiskasvatus alalla, ja metsä- ja luontopainotteiset päiväkodit ovatkin viime vuosina yleistyneet Suomessa. Jotkut päiväkotitai esiopetusryhmiä toimivat jopa kokonaan ulkona. (Elo 2017.) Metsän käyttö pedagogisena ympäristönä on ajankohtainen aihe. Viimeaikainen kehitys kasvatuksen saralla painottaa luontoa, ulkona tapahtuvaa kasvatusta ja opetusta sekä yhteisöllisyyttä ja leikkiä (Jantunen, Suutarla & Heino 2019,17). Valitettavasti Homan-Helenius ja Yliviikari (2017) toteavat kuitenkin, että Suomessa, jossa luonto on kaikkien saavutettavissa, on tänä päivänä lapsia, joilla luontokokemukset ovat jääneet vähäisiksi.

Terveyshyödyt eivät ole ainoita metsän tarjoamia etuja. Ihmettely ja tutkiminen ovat lapselle ominaisia tapoja oppia ja metsässä tutkittavaa riittää. Luonto on usein lapsille hyvin innostava ja uteliaisuutta herättävä sekä oppimisen halua tukeva ja fyysiseen aktiivisuuteen houkutteleva ympäristö (Opetushallitus 2018,32.) Metsästä löytyy paitsi ehtymätön materiaalivarasto, myös rajaton, inspiroiva ympäristö tutkia, oivaltaa ja oppia vuoden jokaisena päivänä. Metsä stimuloi mielikuvitusta ja tarjoaa monipuolisen leikkiympäristön

pullollaan luovuuteen ja liikuntaan houkuttelevia leikkivälineitä. Metsä on havainnoimisen ja tarkkaavaisuuden kehittämiseksi otollinen paikka houkuttellen kaikki aistit käyttöön. Metsä antaa käyttöömme myös valmiin oppimisympäristön lapsen luontaiselle motoriselle ja kognitiiviselle oppimiselle; vaihteleva epätasainen maasto houkuttaa haastamaan taitoja kehittäen samalla tasapainoa ja hahmotuskykyä (Arvonen 2014, 108, 192). Riittävä liikunta tukee kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisäksi myös lasten ajattelua ja oppimista, ja metsässä tilaa ja virikkeitä monipuoliseen liikuntaan riittää (Opetushallitus 2018, 20).

Metsässä lapset löytävät leikit ja touhut usein oma-aloitteisesti, ja oppimista tapahtuu melkein huomaamatta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö varhaiskasvattajan kannattaisi olla aktiivinen ja hyödyntää myös metsäretkiä pedagogisessa toiminnassa maustamalla ulkoilua pienillä tavoitteellisilla leikeillä ja tehtävillä, jotka tukevat lapsen kasvua. Miksi siirtyä toimintatuokioon sisälle, kun kaikki, mitä oppimiseen tarvitaan, voidaan ammentaa hyvinvointia lisäävästä luonnosta? Tarkka (2020) muistuttaa, ettei hyvinvointia ja oppimista edistävä leikki kehity itsestään. Jos tuudittaudumme ajatukseen, että leikki on lasten aluetta ja heille tulee antaa vapaus leikkiä rauhassa, sorrumme pitämään leikkiä itsestään selvytenä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttävät varhaiskasvattajilta leikin edellytysten turvaamista ja kehittyvien leikkitaitojen tukemista. (Tarkka 2020.)

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa toimijoita niin järjestäjä-, yksikkö- kuin yksilötasolla arvioimaan ja parantamaan lasten kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Henkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on avainasemassa toimintaa kehitettäessä, ja arvioinnin kohteita ovat muun muassa pedagogiset työtavat, toiminnan sisältö ja oppimisympäristöt. (Opetushallitus 2018, 56-57.) Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on innostaa kasvattajia lisäämään ja monipuolistamaan metsän käyttöä pedagogisena oppimisympäristönä ja näyttää, kuinka metsän etuja ja mahdollisuuksia hyödyntäen oppimisen kaikkia osa-alueita voidaan helposti toteuttaa metsässä. Tavoitteena on tuottaa Vilinäntaloille käytännön työvälineeksi ohjausmateriaali, joka tukee varhaiskasvattajien suunnittelutyötä ja pedagogista toimintaa metsässä sekä tarjoaa lapsille monipuolisia oppimismahdollisuuksia. Mukana kehittämishankkeen tuotoksessa, kohdeorganisaation toiveesta, loikkii Vilinäntalojen maskotti ja pedagoginen työväline: Saku Sammakko.

Tämä opinnäytetyö koostuu kehityshankekuvauksesta ja tuotoksesta eli ohjausmateriaalista. Raportissa kuvataan kehityshankkeen eri vaiheet, ja se koostuu neljästä osasta. Ensimmäisessä osassa keskitytään aiheen teoriaperustaan ja avataan keskeisiä käsitteitä. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu varhaiskasvatuksen oppimiskäsityksestä ja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman määrittämisestä oppimisen osa-alueista sekä oppimisympäristöistä painottuen erityisesti metsään. Samalla perehdytään myös

tuoreeseen tutkimustietoon erityisesti lasten oppimiseen ja metsän etuihin liittyen. Teoriaosuudessa käsitellään lyhyesti myös metsässä toimimiseen luontaisesti liittyvää kestävä kehitystä, jonka ajankohtainen ja oleellinen tehtävä varhaiskasvatuksessa on tukea lasten luontosuhteen kehittymistä ja iloa omasta elinympäristöstä sekä luoda pohjaa kestäville ratkaisuille halki elämän (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 36). Toisessa osassa esitellään kohdeorganisaatio, avataan hankkeen taustaa sekä kerrotaan kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet. Kolmannessa osassa kuvataan käytettyjä tiedonkeruumenetelmiä ja kehityshankkeen toteutusta sekä valmiiseen tuotokseen johtanut prosessi. Viimeisessä osassa arvioidaan hankkeen onnistumista, ammatillista kasvua ja jatkotyöskentely mahdollisuuksia. Liitteissä nähtävänä on tutkimusmenetelmiin liittyvien materiaalien lisäksi valmis ohjausmateriaali: Saku Sammakon Metsäpakka.

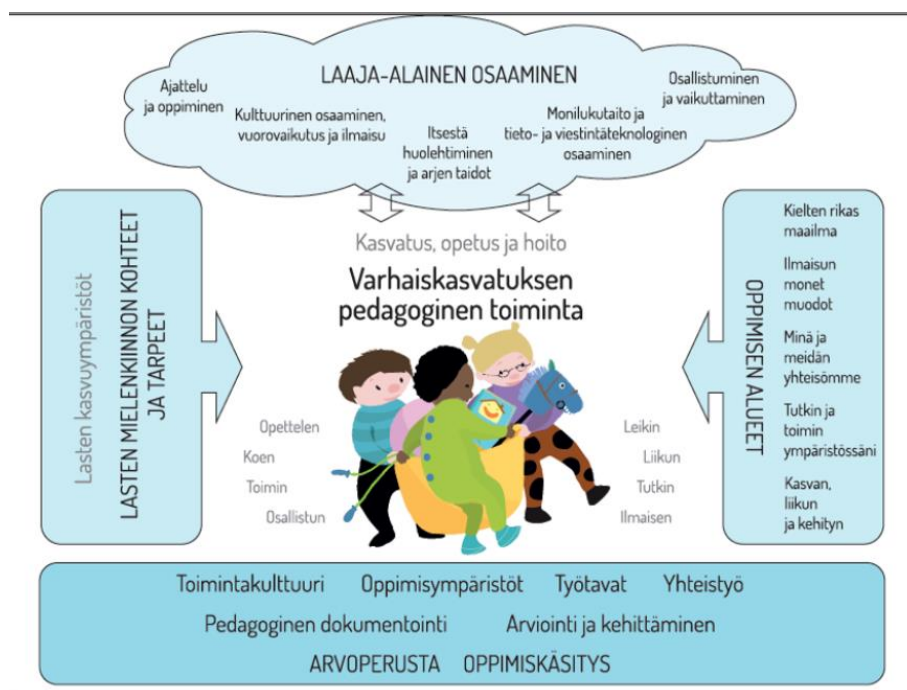
2 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGIIKKA

2.1 Varhaiskasvatuksen periaatteet

Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa paino on erityisesti pedagogiikalla. Varhaiskasvatus on suomalaisen koulutusjärjestelmän osa ja tärkeä vaihe 0-6-vuotiaan lapsen kasvun ja oppimisen taipaleella. Varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteutumista ja kehittämistä ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Opetushallituksen laatimat perusteet edistävät laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. (Opetushallitus 2019.)

Pedagogiikalla tarkoitetaan tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammatillisen henkilökunnan toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen eteen (Opetushallitus 2018, 17). Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa toteutetaan lasten ja varhaiskasvattajien välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa, jossa lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön johdolla suunniteltu toiminta täydentävät toisiaan (Opetushallitus 2018, 32).

Pedagogista toimintaa kuvaa kokonaisvaltaisuus, jonka laajuutta ja moniulotteisuutta oikein kuva ilmentää parhaiten.

Kuva 1. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys

(Opetushallitus 2018, 32)

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista, jotka on jaoteltu viiteen osa-alueeseen:

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn.

Yllä lueteltuja aihepiirejä käsitellään osa-alueita yhdistellen ja soveltaen. Lasten mielenkiinnon kohteet ja osaaminen tulee ottaa huomioon, ja varhaiskasvattajan tulee varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää lasten kehitystä ja oppimista. Aihepiirien sisältöjä voidaan nostaa esiin spontaanien vuorovaikutustilanteiden lisäksi esimerkiksi leikeissä, saduissa ja retkillä. (Opetushallitus 2018, 36.) Varhaiskasvatuksessa luodaan valmiuksia lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle (osa-alueet nähtävissä: kuva 1). Laaja-alainen osaaminen on kokonaisuus, joka muodostuu erilaisista tiedoista, taidoista, arvoista, asenteista ja tahdosta. Taitoja opetellaan yhdessä tutkien, ja aikuisten tehtävä on ohjata, tukea, rohkaista ja kannustaa lapsia. Laaja-alaisella osaamisella tavoitellaan myös lasten kykyä soveltaa tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteissa tarkoituksen mukaisella tavalla. (Opetushallitus 2018, 23-25.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä perheiden kanssa. Varhaiskasvatuksella pyritään edistämään lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä vahvistamaan osallisuutta ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee myös huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa lapselle päivähoitoa tarjoten huoltajan osallistumisen työelämään tai opiskeluun. (Opetushallitus 2018, 9.)

2.2 Varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys ja lapselle ominaiset tavat oppia

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oppimiskäsitys pohjautuu ajatukseen oppimisen kokonaisvaltaisuudesta ja vuorovaikutuksellisuudesta. Lapset oppivat, kasvavat ja kehittyvät kaikkialla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Lapset nähdään aktiivisina toimijoina, ei opetuksen kohteina. Lapset oppivat havainnoidessa ja tarkkaillessa ympäristöään sekä jäljitellessä muiden toimintaa. Leikki, liikkuminen, tutkiminen, itseilmaisu sekä kaikenlainen taiteisiin perustuva toiminta ovat oppimisen pääväyliä. Varhaiskasvatuksen opetuksessa otetaan huomioon lasten kehittyvät taidot, mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja yksilölliset tuen tarpeet. Lähtökohtana ovat lasten aiemmat

kokemukset ja osaaminen sekä opittavien asioiden yhteys lasten kehittyviin valmiuksiin ja kokemusmaailmaan. Lapsia innostetaan ja motivoidaan opettelemaan uusia asioita hyödyntäen lasten luontaista uteliaisuutta ja tutkimisen halua. Tarkoituksena on edistää lasten oppimista ja auttaa heitä luomaan merkityksiä itsestään, toisista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta. (Opetushallitus 2018, 21-23.)

Aivotutkimuksen menetelmin oppimisen kysymyksiin perehtynyt Huotilainen (2019) kirjoittaa oppimisen yhden edellytyksen olevan se, että lapsi kokee oppimisen mielekkääksi. Paras mahdollisuus uusien taitojen oppimiselle tarjoutuu, kun lapsi on itse innostunut ja valmis hieman ponnistelemaan onnistuakseen. Onnistumisen ilo saa lapsen innostumaan ja yrittämään yhä uudelleen. (Huotilainen 2019, 67.) Lasten innostusta ja onnistumisen iloa on syytä siis pitää yhtenä tärkeänä lähtökohtana myös tässä kehittämishankkeessa. Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteet nostavat esiin onnistumisen kokemusten tärkeyden osana oppimisprosessia. Määtän (2015) väitöstutkimuksessa todennettiin, kuinka onnistumiset johtavat myönteisiin tunteisiin ja käsityksiin omasta itsestä oppijana. Myönteisten kokemusten myötä luottamus omaan suoriutumiseen ja motivaatio oppimiseen vahvistuu. Laitisen (2018) tutkimus puolestaan osoitti, että lasten motivaatio oppimiseen eriytyy jo varhaiskasvatusiässä. Varhaiskasvatuksen tärkeä haaste on näin ollen herätellä positiivisten kokemusten kautta lasten oppimismotivaatiota. (Laitinen 2018.) Myönteisten tunnekokemusten lisäksi myös myönteiset vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Vertaisryhmä, osallisuus ja tunne yhteisöön kuulumisesta ovat tärkeitä oppimisen lähtökohtia. Lapsi tarvitsee oppimiseensa myös aikuisen tukea ja ohjausta. Tavoitteellinen, lasta kiinnostava ja sopivasti haastava toiminta motivoi lasta oppimaan lisää. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla on yhteys lapsen kehittyviin oppimisvalmiuksiin, aiempiin kokemuksiin ja mielenkiinnonkohteisiin. (Opetushallitus 2018, 22.)

Mannisen (2018) tutkimus kertoo, että pohja sosiaalisille, emotionaalisille ja kielellisille taidoille luodaan jo ennen kouluikää. Hänen mukaansa erityisesti lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen olisi tärkeää aloittaa jo varhaiskasvatuksessa. Käytännössä Manninen kertoo tämän tarkoittavan sitä, että varhaiskasvatuksessa voidaan luoda vahvaa pohjaa lapsen oppimiskyvylle ja koulutushalukkuudelle. Varhaiskasvatuksen merkitys ja vaikuttavuus lapsen tulevaan opinpolkuun on siis merkittävä.

2.2.1 Leikki

Leikin merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa on tärkeä, ja siksi se on varhaiskasvatuksen keskeinen toimintatapa. Leikki on motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat ja omaksuvat, usein sitä edes itse tiedostamatta, tietoja ja taitoja. Oppimismenetelmän sijaan lapsille leikki edustaa tapaa

olla ja hahmottaa maailmaa. Leikissä yhdistyvät tärkeimmät oppimista edistävät asiat: innostus, yhdessä tekeminen ja omien taitojen haastaminen. Leikkiessään lapset ovat aktiivisia toimijoita, jotka tutkivat ja jäsentävät ympäröivää maailmaa sekä luovat sosiaalisia suhteita ja rakentavat käsitystä itsestään ja muista. Yhdessä leikkien lapset oppivat säätelmään tunteitaan ja tahtomistaan sekä huomioimaan toisia. Leikeissä lapset myös havainnoivat, oppivat ja testaavat yhteisönsä sääntöjä. Leikissä on turvallista käsitellä vaikeiden kokemuksien sekä kokeilla, yrittää ja erehtyä. (Opetushallitus 2018, 22 & 38-39.)

Leikillisuus on siis tärkeä ja vaikuttava oppimista tukeva menetelmä pedagogisessa toiminnassa ja perustellusti myös keskiössä tässä kehittämishankkeessa. Leikillä voidaan rikastaa ja luoda myönteistä ilmapiiriä moniin varhaiskasvatuksen arjen tilanteisiin ja oppimisen paikkoihin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttävätkin, että aikuiset turvaavat jokaisen lapsen mahdollisuudet olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojensa mukaan. Leikkien kehittymistä tulee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukea sekä ohjata leikkiä joko ulkopuolelta tai mukaan osallistuen. Leikkiä tulee myös havainnoida ja dokumentoida, jotta saadaan lisää ymmärrystä lasten ajattelusta, kiinnostuksen kohteista, tunteista ja kokemuksista. Näiden havaintojen pohjalta suunnitellaan, ohjataan ja kehitetään leikkiä. (Opetushallitus 2018, 39). Leikkiä pidetään suurella arvolla myös Vilinäntaloilla, ja pedagogiikassa painotetaan luovaa leikkiä.

Vilinäntalojen tarhapölyt (=aikuiset) ovat ihan aikuisten oikeesti kiinnostuneita leikistä. Leikkiä ajatellaan, pohditaan, kehitellään, luodaan, punnitaan, rakennetaan, palaveroidaan, tartutaan hetkeen ja ihan oikeesti leikitään lasten kanssa!

(Päiväkoti Vilinä Oy, 2019a.)

Draamakasvatus ja käsinuket leikillisyyttä lisäämässä

Leikkiin kätkeytyy oppia, mutta kuinka opetus voidaan verhota lapsia kiehtovaan leikillisyyteen? Yksi oiva leikillisyyttä lisäävä pedagoginen työkalu on käsinukke, jonka avulla oppimisesta voidaan tehdä lapsille hauskaa ja kiinnostavaa. Samalla oppimisen laatu paranee. (Torén 2000, 22–23.) Käsinuken avulla voidaan muun muassa opettaa sosiaalisia taitoja, selittää yhteisön sääntöjä ja normeja sekä harjaannuttaa kuuntelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Käsinuken kautta voidaan elävöittää tarinoita tai aikuisen välittämää viestiä. Nuken liikkeillä saadaan napattua myös sellaisten lasten huomio, joiden on vaikea keskittyä aikuisen johtamaan toimintaan. (Toivanen 2009, 35.) Aremmat lapset puolestaan kykenevät

osallistumaan toimintaan käsinuken antaessa rohkeutta ilmaista omia ajatuksia ja tunteita (Torén 2000, 24–25).

Käsinukke työvälineenä liittyy läheisesti draamatyöskentelyyn. Varhaiskasvatuksen draamatyöskentely liittyy leikin ja kasvatuksen teatterin keinoihin. Keskiössä ovat kuvitteelliset roolit ja todellisuus, mutta toiminta tapahtuu ryhmässä ilman yleisöä. Työskentely draaman parissa lähtee lapsen kehitystasosta ja draamatoiminnassa huomioidaan lapsen tarve oppia leikin ja mielikuvituksen kautta. Tavoitteena on tukea lapsen mielikuvituksen, myönteisen minäkäsityksen, itseluottamuksen sekä keskittymiskyvyn kehittymistä. (Toivanen 2009,30-32.)

Toivanen (2009) kertoo kotimaisista draamatoimintaa varhaiskasvatuksessa käsittelevistä väitöskirjatutkimuksista. Tutkimuksissa selvisi, että lasten keskittymiskyky ja pitkäjänteisyys kasvoivat draamatyöskentelyn myötä. Myös Alanoja & Kulju (2002) raportoivat käsinukke työskentelyn myönteisistä vaikutuksista ja toteavat lasten olleen käsinuken seurassa motivoituneempia, rauhallisempia ja sitoutuneempia toimintaan. Draamatyöskentelyn on todettu myös vahvistavan ryhmää, lisäävän lasten empatiakykyä, toisten hyväksymistä sekä vastavuoroisuutta ja ymmärrystä toisia ihmisiä kohtaan. (Toivanen 2009, 35.) Kohdeorganisaatiossa Vilinäntaloissa monipuolisesti hyödynnettynä, lapsille tuttuna, käsinukkena on jo yrityksen alusta asti toiminut Saku Sammakko. Tässä opinnäytetyössä Saku toimii kuvitushahmon lisäksi niin lasten innostajana kuin kasvattajien pedagogisena työvälineenä. Kohdeorganisaation toiveen lisäksi yllä esitelty tutkittu tieto käsinukke- ja draamatyöskentelyn eduista puoltaa osaltaan Sakun osallisuutta tässä kehittämishankkeessa.

2.2.2 Liikunta

Lapset liikkuvat luonnostaan ja liikunnan hyödyt tiedetään yleisesti, mutta voiko liikunta tukea myös lasten oppimista? Liikunnan myönteistä vaikutusta paitsi yleiseen hyvinvointiin myös oppimiseen on tutkittu paljon niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Opetushallituksen Liikunta ja oppiminen -julkaisussa (Syväoja, Kantomaa, Laine, Jaakkola, Pyhältö ja Tammelin 2012) kerrotaan lukuisista ulkomaisista tutkimuksista (mm. Stevens 2008; Donnelly 2009; Fox 2010; Reed 2010), jotka ovat todistaneet lasten liikunnan myönteiset vaikutukset koulumenestykselle. Liikunnan ja hyvän fyysisen kunnon on havaittu edistävän erityisesti lasten tarkkaavaisuutta ja toiminnanohjausta. Suomalaiset tutkimukset osoittavat samaa. Muun muassa Syväoja, Kantomaa, Ahonen, Hakonen, Kankaanpää ja Tammelin (2013) ovat todistaneet säännöllisen reippaan liikunnan yhteyden

koulumenestykseen. Haapala, Hirvensalo, Laine, Laakso, Hakonen, Kankaanpää, Lintunen ja Tammelin (2014) ovat puolestaan todentaneet alkuopetusikäisten keskuudessa liikunnan myönteiset vaikutukset lukutaitoon ja matemaattisiin taitoihin. Liikkuminen yhdessä muiden kanssa kehittää myös lasten sosiaalisia taitoja, kuten vuorovaikutus- ja itsesäätelytaitoja (Opetushallitus 2018, 48).

Liikkumisen vaikutus oppimiseen koostuu monesta osasta: Liikunta vaikuttaa aivojen rakenteeseen ja toimintaan, lapsen motoriseen kehitykseen, vuorovaikutukseen, itsetuntoon ja kouluviihtyvyyteen. Liikunnalla on sekä välittömiä että pitkäaikaisia vaikutuksia oppimiseen. (Syväoja, 2016.) Aivotutkimuksen menetelmin oppimisen kysymyksiin perehtynyt Huovinen kertoo aivojemme tarvitsevan oppimiseen riittävän määrän dopamiinia. Niukka dopamiinitaso tekee keskittymisestä vaikeaa, heikentää unenlaatua (ja sitä kautta muistin toimintaa) sekä vähentää aivojen palkkiojärjestelmän antamaan hyvinolontunnetta eli oppimisen iloa. Dopamiinin tuotantoon pystytään vaikuttamaan lisäämällä liikuntaa. Dopamiinin määrä nimittäin kasvaa runsaasti liikunnan aikana sekä sen jälkeen, ja mitä intensiivisempää liikunta on, sen enemmän dopamiinia erittyy. (Huotilainen 2019, 82.) Toiminnalliset menetelmät ja liikunta osana pedagogista toimintaa ovat siis laajalti perusteltuja ja lapsen kasvua sekä kehitystä monin tavoin tukevaa. Tämä tiedetään myös liikuntaan innostavia ympäristöjä luovilla Vilinäntaloilla, joiden slogan kuuluu: ”Liikuttavan ihanat päiväkodit” (Päiväkoti Vilinä Oy, 2019b, Päiväkoti Vilinä Oy 2019c).

2.2.3 Tutkiminen

Leikkiessään lapsi paitsi käyttää mielikuvitustaan, hän tutkii maailmaa ja testaa ideoitaan. Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät monipuolisten ja lapselle merkityksellisten kokemusten avulla, joita varhaiskasvattaja luo järjestäen paikkoja ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle. Lapsia tulee rohkaista kysymään ja kyseenalaistamaan näkemiään ja kokemiaan asioita sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. (Opetushallitus 2018, 24.) Lapset ovat luonnostaan uteliaita ja tutkivia, joten valmiiden vastausten sijaan tehokkaampaa oppimisen kannalta on antaa tilaa lasten omille oivalluksille ja onnistumisille. Tutkivan ja oivaltavan oppimisen lähtökohtana on lasten kuunteleminen ja heidän oman kiinnostuksensa mahdollistaminen. Keskustelun kautta lapset oppivat perustelemaan ja kehittämään ajatuksia yhdessä muiden kanssa. Koska lapset ovat luonnostaan aktiivisia ja oppivat tekemällä, voidaan kiinnostusta opetettavaan asiaan syventää erilaisilla peleillä ja leikeillä. (Lonka 2015.) Tutkivan oppimisen menetelmän on tutkittu vahvistavan merkittävästi lasten oppimista. Vaikutukset on todettu erityisesti luonnontieteiden opetuksessa. (Kang 2017.)

2.2.4 Taiteellinen kokeminen

Taiteellinen kokeminen ja itseilmaisun harjoittelu tutkien, tulkiten ja merkityksiä luoden edistävät lasten valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Taide ja ilmaisun eri muodot, kuten esimerkiksi musiikki, kuvataide, draama ja tanssi, tarjoavat lapsia innostavia keinoja kokea ja hahmottaa maailmaa. Taiteellinen kokeminen kehittää lapsen ajattelun ja oppimisen taitoja ja vahvistaa oppimisedellytysten lisäksi myös sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuva. Taide-elämysten tuomat tunnekokemukset sekä taiteen ja ilmaisun parissa koettu osallisuus ja yhteisöön kuulumisen tunne edistävät myös osaltaan lasten oppimista. Erilaisia oppimisen tavoitteita voidaan lähestyä taiteen kautta. Taiteen eri muotojen kautta lapset voivat myös tuoda havaintojaan, tunteitaan ja luovia prosessejaan näkyväksi. (Opetushallitus 2018, 22 & 43-44.)

2.3 Oppimisen osa-alueet

Lasten oikeuksia monipuolisiin oppimiskokemuksiin turvatakseen ohjaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma pedagogisen toiminnan suunnittelua jakamalla sen keskeiset sisällöt oppimisen osa-alueisiin (ks. kuva 1.). Aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten kiinnostuksen sekä taitojen mukaisesti ja käsitellään monipuolisin keinoin esim. leikkien tai satujen kautta, retkiä järjestäen, taiteellisin menetelmin sekä spontaanisti vuorovaikutustilanteissa. (Opetushallitus 2018, 40.)

2.3.1 Kielten rikas maailma

Lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien vahvistaminen sekä kielellisen identiteetin kehittymisen tukeminen on yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä. Lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin vahvistetaan ja heitä tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla. (Opetushallitus 2018, 41.) Lasten vuorovaikutustaitoja tuetaan kannustamalla eri tavoin lapsia kommunikoimaan toisten kanssa. Tärkeää on myös, että lapsen aloitteisiin vastataan ja lapsi kokee tulleensa kuulluksi. Keskustellen sekä toimintaa kuvaillen ja tarkasti sanoittaen tuetaan myös kielen ymmärtämisen sekä sanavaraston kehittymistä. Tukena toimivat tukiviittomat, kuvat ja esineet. Lasta rohkaistaan puheen tuottamiseen ja kehittyviä taitoja seurataan sekä ohjataan. Kehittymisen myötä huomiota aletaan kiinnittämään äänensävyihin ja –painoihin. Kielen käyttöä

vahvistetaan kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua harjoitellen sekä tutustuen erilaisiin teksteihin. Kun kielellinen muisti ja sanavarasto laajenee, lasten kielellinen ilmaisu monipuolistuu. Lorut, laululeikit, nimeäminen ja kaikenlainen kielellä leikittely toimivat tässä erinomaisena tukena. Kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan keskustellen, lapselle monipuolista lastenkirjallisuutta lukien ja lähiympäristön eri kieliä havainnoiden. Tarinoiden lukemisen lisäksi kannustetaan lapsia tarinoimaan myös itse ja dokumentoidaan yhdessä lasten tuottamia sanallisia viestejä. Kouluiän lähestyessä lasten huomiota suunnataan kielen muotoihin ja -rakenteisiin (sanoihin, tavuihin ja äänteisiin) ja herätellään leikkillisesti kiinnostusta vähitellen myös lukemiseen ja kirjoittamiseen. (Opetushallitus 2018, 41-42.) Kielenkehityksen tukeminen otetaan huomioon myös tässä kehittämishankkeessa ja koska kuvien rooli kielen kehityksen tukena on tärkeä, tullaan kuvatukea käyttämään myös ohjausmateriaalin yhteydessä.

2.3.2 Ilmaisun monet muodot

Ilmaisun lukuisat eri muodot tarjoavat lapselle välineitä kokea ja hahmottaa maailmaa heitä innostavalla tavalla. Niin spontaanin kuin suunnitellun taidekasvatuksen kautta lapsille tarjotaan monipuolisia tapoja tuoda esiin omia ajatuksia ja tunteitaan. Taiteen eri muodot kietoutuvat luontevasti yhteen ja tuottavat moniaistillisia kokemuksia. (Opetushallitus 2018, 42-44.) Itseilmaisuun kannustaminen on oleellinen osa kehittämishanketta, koska pyrkimys on luoda monipuolisia oppimismahdollisuuksia, ja itseilmaisu näyttelee myös tärkeää roolia terveen itsetunnon rakentumisessa. Kehollinen itseilmaisu on monelle lapselle luontevin tapa tuoda esiin omia ajatuksia ja tunteita. (Asanti & Sääkslahti 2010, 88.)

Käytännössä itseilmaisun muodot ovat lähes rajattomat. Musiikin kuuntelu, laulu, rytmittely ja soittaminen vahvistavat lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsia ohjataan havainnoimaan musiikin eri vivahteita, käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia. Yhdessä tehdyt pikku esitykset tuottavat iloa ja onnistumisen kokemuksia. Myös kuvataide ja käsityöt tarjoavat lukuisia innostavia ilmaisun muotoja. Yhdessä kokeillaan erilaisia välineitä, materiaaleja ja tekniikoita kuvallista ajattelua harjoittaen ja esteettisiä elämyksiä havainnoiden. Samalla opitaan myös suunnittelutaitoja ja luovaa ongelmanratkaisua, koetaan tekemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautitaan omasta luovuudesta ja kädenjäljestä. Leikki, draama ja tanssi ovat monipuolisia sanallisen ja kehollisen ilmaisun väyliä. Ne tuottavat kokemuksia niin spontaanista ilmaisusta kuin yhteisistä luovista prosesseista vaiheineen. Lasten havaintoja, kokemuksia ja mielikuvituksen

tuotteita työstetään yhdessä kehollisen ja kielellisen kokemisen kautta. (Opetushallitus 2018, 42-44.)

2.3.3 Minä ja meidän yhteisömme

Yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta perinteiseen, toimintamalleineen, arvoineen ja katsomuksineen. Tämä oppimisen osa-alue tukee kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Tarkastellessa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuutta tuetaan lapsia ymmärtämään ihmisten erilaisuutta sekä myös samanarvoisuutta. Käytännössä teemoja voidaan käsitellä esimerkiksi taiteellisen kokemisen, leikkien, vierailujen ja lähiympäristön tapahtumiin osallistumisen sekä mediasisältöjen kautta. (Opetushallitus 2018, 44-45.)

Lasten eettisen ajattelun taitoja tuetaan pohtien yhdessä muun muassa ystävyyteen, oikean ja väärän erottamiseen, tunnekokemuksiin ja yhteisön sääntöihin liittyviä aiheita. Vuodenkiertoon liittyvien juhlien kautta on luontevaa tutustua erilaisiin katsomuksellisiin ja kulttuurisiin perinteisiin ja edistää keskinäistä kunnioitusta. Ihmettelylle on tärkeää antaa tilaa ja pohtia elämänskysymyksiä yhdessä muistaen kunnioittaa perheen arvoja. Pohtimalla lähiyhteisön menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta, suunnataan ajatuksia hyvän tulevaisuuden luomiseen. (Opetushallitus 2018, 44-45.)

Minä ja meidän yhteisömme -osa-alue pitää sisällään myös mediakasvatuksen, joka on paitsi oppia mediasta myös oppimista media avulla. Mediakasvatuksen tehtävänä on lasten aktiivisen toimijuuden tukeminen ja itseilmaisu. Media-aiheisiin tutustutaan leikinomaisesti ja turvallisesti harjoitellen samalla mediakriittisyyttä. Lapsia ohjataan vastuulliseen ja hyvinvoinnin huomioivaan median käyttöön. Median käyttöä voidaan yhdistellä esimerkiksi liikuntaan ja taiteeseen. (Opetushallitus 2018, 44-45.) Mediakasvatus on vasta lähiaikoina tullut osaksi varhaiskasvatusta eivätkä sen mahdollisuudet ja sovellustavat ole ehkä kaikille vielä tuttuja ja siksi siihen tullaan kiinnittämään huomiota myös tässä kehittämishankkeessa.

2.3.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni

Varhaiskasvatuksen tulee tukea lapsen valmiuksia ympäristönsä havainnointiin, jäsentämiseen ja ymmärtämiseen. Lasten oppimisen- ja ajattelun taitoja sekä syy- ja

seuraussuhteiden ymmärrystä kehitetään omakohtaisten kokemusten kautta. Lapsia kannustetaan niin luonnossa kuin rakennetussa ympäristössäkin tutkimiseen ja toimimiseen. Tämä osa-alue pitää sisällään ympäristö- ja teknologia kasvatusta sekä matemaattisen ajattelun kehittymisen ja monilukutaidon tukemista. (Opetushallitus 2018, 46-47.)

Retkeily ja ympäristön tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Lasten ympäristösuhdetta vahvistetaan ja kykyä nauttia luonnosta tuetaan myönteisiä kokemuksia luoden. Luonnon ilmiöitä tutkitaan kaikin aistein eri vuodenaikoina. Tutkiessa vahvistetaan luonnon tuntemusta opetellen yhdessä ympäristöön ja eläin- sekä kasvikuntaan liittyvää tietoa ja käsitteistöä. Ympäristöön suhtaudutaan kunnioittavasti ja kestävä kehitys huomioiden. (Opetushallitus 2018, 46-47.)

Lasten kanssa perehdytään myös ympäristön teknologiaa havainnoimalla arjen teknisiä ratkaisuja ja tutustumalla erilaisiin teknologisiin laitteisiin. Tässäkin tavoitteena on kannustaa lapsia tutkivaan ja kokeilevaan tapaan oppia. Lapsia kannustetaan ratkomaan pulmia, keksimään luovia ratkaisuja ja iloitsemaan onnistumisistaan hyödyntäen lähiympäristön teknologisia ratkaisuja. (Opetushallitus 2018, 46-47.)

Asioiden nimeäminen ja erilaisten käsitteiden käyttö edistää monilukutaitoa. Myös matemaattisen ajattelun pohjaa luodaan leikinomaisen toiminnan myötä. Yhdessä havainnoidaan lähiympäristöstä löytyviä muotoja, määriä ja muutoksia sekä harjoitellaan hahmotuskykyä käyttäen apuna esimerkiksi taiteellisen ilmaisun tai liikunnan keinoja. Lapsia innostetaan myös luokittelemaan, vertailemaan ja järjestämään asioita ja esineitä sekä ratkomaan ongelmia. Lukumääriä havainnoidaan ja pikkuhiljaa liitetään lukusanoihin ja numeroihin esimerkiksi leikkiä, loruja ja vuorovaikutustilanteita hyödyntäen. Myös mittaaminen ja aikakäsityksen kehittymisen tukeminen ovat osa matemaattisen ajattelun harjoittamista. (Opetushallitus 2018, 46-47.)

2.3.5 Kasvan, liikun ja kehityn

Lasten terveyttä ja hyvinvointia vaalivalle ja fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle luodaan pohja jo varhaiskasvatuksessa. Yhteistyössä huoltajien kanssa innostetaan lapsia monipuoliseen liikuntaan ja ulkoiluun kaikkina vuoden aikoina sekä tavoitellaan kokemuksia liikunnan ilosta. Kasvan, liikun ja kehityn- oppimisen osa-alueeseen luetaan myös ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen kuuluvia tavoitteita. (Opetushallitus 2018, 47-49.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttää liikuntakasvatukselta monipuolisuuden lisäksi säännöllisyyttä, lapsilähtöisyyttä ja tavoitteellisuutta. Lasten kehontuntemusta ja – hallintaa sekä tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja kehitetään suunnitellen päivän rakenne, leikkiympäristöt sekä toiminta niin, että lapset saavat nauttia monipuolisesta liikkumisesta. Liikunnalle tulee luoda tilaa sekä tarjota erilaisia innostavia välineitä, jotka ovat lasten käytössä myös omaehtoisen leikin aikana. Lapsille tarjotaan kokemuksia piha-leikeistä, musiikkiliikunnasta ja liikuntaleikeistä sekä mahdollisuuksia opetella eri vuodenaajoille tyypillisiä tapoja ulkoilla. Myönteisiä liikuntakokemuksia mahdollistetaan yksin, kaksin sekä ryhmässä ja liikkumisen tulee olla vaihtelevaa kuormittavuudeltaan, kestoltaan ja nopeudeltaan. (Opetushallitus 2018, 47-49.)

Monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia sekä myönteistä suhtautumista ruokaan edistetään mm. yhdessä ruokaillen, ruoasta keskustellen ja ruoka-aineita tutkien. Ainesosia tutkimalla kaikkia aisteja hyödyntäen tutustutaan ruoan alkuperään, ominaisuuksiin ja makuihin. Yhdessä myös kehitetään ruokasanastoa ja opetellaan hyviä pöytätapoja sekä ruokarauhaa. (Opetushallitus 2018, 47-49.)

Lapsia opetetaan pitämään huolta terveydestään sekä henkilökohtaisesta hygieniastaan mm. keskustelemalla liikkumisen, levon ja hyvien ihmissuhteiden tärkeydestä hyvinvoinnille. Lasten turvallisuuden tunnetta tuetaan ja annetaan heille valmiuksia toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa. Turvallisuuteen liittyviä asioita opetellaan yhdessä päivittäisten toimien (kuten pukeutuminen ruokailu, leikki- sekä ulkoilu) yhteydessä. (Opetushallitus 2018, 47-49.)

3 METSÄ VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

3.1 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan paitsi fyysistä ympäristöä tai tilaa, myös yhteisöä, käytänteitä ja välineitä, joilla tuetaan lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöllä on siis fyysisen ulottuvuuden lisäksi myös psyykinen ja sosiaalinen ulottuvuus. (Opetushallitus 2018, 28-29.) Oppimisympäristöjä tulee kehittää, jotta saavutettaisiin varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. (Opetushallitus 2018, 28-29.) Hyvä oppimisympäristö on paitsi kasvua ja kehitystä, myös lapsen uteliaisuutta, aktiivisuutta, itseohjautuvuutta ja vastuuntuntoa tukeva (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 82).

Kangas 2010 on tutkimuksessaan todennut lasten toivovan oppimisympäristöltä ennen kaikkea mahdollisuuksia oppimisen ja tekemisen iloon. Luovat ja leikilliset oppimisympäristöt mahdollistavat tunne-elämyksiä, uusien asioiden keksimistä sekä oppimista kehollisten leikkien kautta. Luovissa ja leikillisissä oppimisympäristöissä lapset tuottavat yhdessä tietoa ja sisältöjä luovan toiminnan ja leikin kautta. (Kangas 2010.) Myös Kronqvist ja Kumpulainen (2011) muistuttavat lasten näkökulman tärkeydestä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Lasten asiantuntijuus leikillisten oppimisympäristöjen suunnittelussa on tärkeää sekä lasta luovaan ja vastuulliseen toimijuuteen tukevaa. On siis selvitettävä ja havainnoitava, minkälaisia toiveita ja tarpeita lapsilla on ja kehiteltävä lapsilta nousseita ideoita yhdessä eteenpäin. Leikin todettiin jo aiemmin olevan varhaiskasvatuksen keskeinen toimintatapa ja lapselle ominainen tapa toimia ja oppia. Leikki ja leikillisuus tulisi aina olla läsnä myös varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä suunniteltaessa.

Niin koulumaailmassa kuin varhaiskasvatuksessakin oppimisympäristöt ovat jo jonkin aikaa olleet murroksessa. Oppimisympäristöjä on siirrytty ajattelemaan koulurakennuksia ja luokkahuoneita laajemmin, ja ulkona tapahtuva pedagoginen toiminta on yleistynyt pikkuhiljaa. (Hämäläinen 2018.). Varhaiskasvatussuunnitelma määrittääkin luonnon yhdeksi tärkeäksi varhaiskasvatuksen oppimisympäristöksi ja edellyttää, että sitä hyödynnetään niin liikunta- ja luontoelämysten kokemisen kuin kokonaisvaltaisen oppimisen paikkana. (Opetushallitus 2018, 28-29.) Oppimisympäristöjä vaalitaan myös vilinäntaloilla, joissa luodaan yhdessä lasten kanssa luovaan leikkiin innostavia oppimisympäristöjä (ks. Päiväkoti Vilinä Oy 2019c).

3.2 Metsä oppimisympäristönä

Metsä on keskeinen osa suomalaista kulttuuria. Se on luonteva toimintaympäristö, jonka opetuskäytöllä on Suomessa pitkät perinteet. Oppimisympäristönä metsä on mitä parhain, sillä se inspiroi tutkimaan, taiteilemaan, satuillemaan ja rakentelemaan. (Arjanne, Huldén, Leinonen, Liimola, Lähdesmäki, & Pirttilä 2000, 18-19.) Pienten lasten kanssa korostuvat metsästä saadut elämykset ja kokemukset. Metsä tarjoaa myös mahdollisuuksia liikkumiseen ja luonnon havainnoimiseen sekä luonnonilmiöiden luokitteluun, kuvaamiseen ja mittaamiseen. Leikin, tutkimisen ja oppimisen lisäksi metsässä on myös mahdollisuus rentoutua ja rauhoittua. Metsässä liikuttaessa aistit pääsevät valloilleen. Lapsi innostuu saadessaan omakohtaisia kokemuksia, ja aikuisen tehtävä on virittää lapsen herkkyyttä. Ihmettelmällä ja kyseenalaistamalla lapsi saadaan havainnoimaan ympäröivää luontoa. Oma-kohtaiset elämykset metsässä luovat myös pohjaa myönteisen ja kestävän ympäristösuhteen kehittymiselle. Vaikka kehitys on vienyt meitä entistä enemmän kaupunkiin, metsä on lapsille edelleen kiehtova ympäristö ja virkistävä oppimisympäristö. (Arjanne ym. 2000, 17 & 31.) Oppimisympäristönä luonto liittyy lapsen kasvuun ja kehitykseen ympäristökasvatukseen, yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen ulottuvuuden. (Parikka-Nihti 2011, 55.)

Metsä lyö oman leimansa siellä käytettyihin oppimismenetelmiin. Metsässä lasten havainnot ja ideat pääsevät viemään oppimista eteenpäin aivan eri tavalla kuin muissa ympäristöissä. Metsäympäristö tukee oppimisprosessin lapsilähtöisempää rakentumista. (ks. Woods 2013.) Luonnossa käytetyt oppimismenetelmät ovat usein myös toiminnallisia, kokemuksellisia ja elämyksellisiä ja vahvistavat näin luovaa ajattelua ja oppimisen motivaatiota (Hämäläinen 2018, 12). Luonto vahvistaa myös lapsen keskittymiskykyä (Tiede, 2017).

Sosiaaliset taidot ja niiden kehittyminen ovat mukana varhaiskasvatuksen jokapäiväisessä arjessa, ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen nähdään yhtenä varhaiskasvatuksen erityisenä tavoitteena. Metsää oppimisympäristönä voidaan fyysisen näkökulman lisäksi pohtia myös sosiaalisesta näkökulmasta. Kuten aiemmin todettiin, on vuorovaikutus oleellinen osa lapsen oppimisprosessia. Oppimisympäristön on hyvä sekä pitää yllä, että edistää vuoropuhelua. (Kronqvist & Kumpulainen, 2011, s. 50-51.) Luonnossa ilmapiiri on usein erilainen kuin sisätiloissa ja se vaikuttaa myös lasten vuorovaikutukseen (Hämäläinen 2018, 11). Lasten ja aikuisten väliset keskustelut ja lasten keskinäiset juttuhetket lisäävät lapsen tietoisuutta omasta ajattelusta. Lapsi ymmärtää omia ajatuksiaan paremmin, kun hän voi esimerkiksi neuvotella, argumentoida, kritisoida ja tehdä kompromisseja. (Turja, 2004, s. 17).

Lukuisat tutkimusraportit todentavat, että metsällä oppimisympäristönä on positiivisia vaikutuksia muun muassa lasten itseluottamuksen sekä sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Esimerkiksi Huhmarniemi (2017, 119-120.) on tutkinut, että tasapainon ja liikunnallisuuden kehittymisen lisäksi, metsämaastossa yhdessä liikkuminen edistää lasten yhteisöllisyyttä ja kaverisuhteita. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, 128, 143-145) puolestaan kertovat, että metsäesikoulun käyneille lapsille ja heidän huoltajilleen tehdyssä kyselyssä ilmeni, että metsäesiopetuksella koettiin olevan myönteisiä vaikutuksia erityisesti lasten sosiaalisiin taitoihin ja kykyyn huolehtia sekä itsestä että muista.

Suomessa järjestetään eri tahojen toimesta monenlaista luontoon sijoittuvaa pedagogista toimintaa ja ympäri Suomea varhaiskasvatuksen kentällä toimii tällä hetkellä lukuisia luonto- ja metsäpäiväkoteja ja -ryhmiä. Pedagogisessa toiminnassaan niitä yhdistävät keskeisinä osa-alueina muun muassa: luontosuhde, sosiaaliset taidot sekä ongelmanratkaisu, selviytymistaidot ja tiimityö. Vaikka nimityksissä ja käytännön toiminnassa voi olla eroja, suomalaisille luonto- ja metsäpäiväkodeille yhdistävä tekijä on luontosuhteen lujittaminen ja lapsen mielikuvituksen rikastaminen pedagogiikan myötä. (Parikka-Nihti & Suomela, 2014, 109-110.)

3.2.1 Metsä hyvinvoinnin edistäjänä

Useat tutkimukset ovat todistaneet luonnossa toimimisen olevan monin tavoin merkityksellistä ihmisen hyvinvoinnille. Loikkaa ulkoluokkaan, opas ulkona opettamiseen –oppaassa Puhakka (2018) esittelee laajasti niin kansainvälisiä kuin suomalaisiakin tutkimustuloksia ja toteaa luonnon terveysvaikutusten olevan niin fyysisiä, psyykkisiä kuin sosiaalisia. Käyttämällä luontoa oppimisympäristönä voidaan edistää merkittävästi niin lasten oppimista kuin hyvinvointia. (Puhakka 2018.)

Fyysiset hyvinvointivaikutukset

Luonnossa toimimisen fyysiset vaikutukset ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ovat moninaiset ja tutkitusti stressistä elvyttävät. Fyysisinä vaikutuksina on havaittu esimerkiksi verenpaineen, lihasjännityksen ja sydämen sykkeen laskevan, stressihormonien määrän vähenevän ja valkosolujen määrän veressä lisääntyvän (Tyrväinen, Korpela & Ojala 2014). Puhakka (2018) nostaa esiin muun muassa Wellsin ja Evansin (2013) tutkimuksen, jossa todettiin pelkästään asuinympäristön luonnonläheisyyden olevan yhteydessä lasten alhaisempaan stressitasoon. Puhakka esittelee myös Haahtelan (2017) tutkimuksen, joka

puoltaa luonnon tarjoamille mikrobeille altistumisen tärkeyttä immuunijärjestelmän kehitykselle. Haahtelan mukaan erityisesti lapsuuden luontokontakti parantaa elimistön puolustusjärjestelmän toimintaa. (Puhakka 2018.) Metsän käyttö varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä on siis perusteltua jo pelkästään lasten terveyden ja fyysisen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Psyykkiset ja sosiaaliset hyvinvointi vaikutukset

Varhaiskasvattajien kesken kuulee puhuttavan usein siitä, kuinka lapsiryhmä rauhoittuu metsässä eikä ristiriitatilanteita synny yhtä herkästi kuin sisätiloissa. Tähän vaikuttavasta varmasti edellä esitellyt metsän erityispiirteet oppimisympäristönä sekä myös metsän yleinen vaikutus ihmisten psyykkiseen hyvinvointiin. Puhakka (2018) esittelee luonnon psyykkisistä hyvinvointivaikutuksista tehtyjä tutkimuksia. Hän kertoo muun muassa Kuon ja Sullivanin (2001) todenneen, että luonnossa oleilu vaikuttaa myönteisesti tunteisiin ja käyttäytymiseen parantaen mielialaa ja itsetuntoa sekä lisäksi henkistä hyvinvointia. Tätä puoltaa myös kotimainen tutkimus, jonka mukaan luonnossa oleilun määrä on verrannollinen ihmisen tunne-elämän hyvinvoinnin ja stressistä elpymisen kanssa (Korpela & Paronen 2011). Suomessa luonnon hyvinvointi vaikutuksia on tutkinut paljon muun muassa Tyrväinen (2014), joka kertoo tutkimusryhmänsä selvittäneen, että luontoympäristö lisää hyvinvointia paitsi stressitilanteista elvyttämällä myös houkuttamalla ihmisiä keskinäiseen vuorovaikutukseen.

3.2.2 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Kestävän kehityksen tavoitteena on säilyttää maapallon elinkelpoisuus myös tulevaisuudessa (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 21). Ympäristökasvatuksen keinoin varhaiskasvatus pyrkii tukemaan lapsia kohti kestävästä elämäntapaa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma edellyttää, että tarvittavia taitoja harjoitellaan yhdessä kiinnittämällä huomioita muun muassa roskaamattoman retkeilyn, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opetteluun, vastuulliseen ruokailuun sekä energian säästämiseen. Huomioita kiinnitetään myös jätteiden vähentämiseen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla. Lasten huomioita pyritään kiinnittämään tekojen vaikutuksiin ympäristölle. (Opetushallitus 2018,47.) Varhaiskasvatuksessa kestävä kehityksen opetus on voimaannuttavaa, iloista, innovatiivista ja osallistavaa puuhaa. Ympäristöön tutustutaan, siitä nautitaan ja siitä pidetään yhdessä huolta. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 36.) Kokiessaan

osallisuutta ja voimaantumista luonnossa, lapsi oppii vastuuta, joka parhaimmillaan kantaa päätöksiin ja ratkaisuihin myös aikuisuudessa (Parikka-Nihti 2011, 55).

Kestävä kehitys voidaan jakaa sosiaaliseen, kulttuuriseen, taloudelliseen ja ekologiseen kestävään kehitykseen. Erillisen ympäristökasvatuksen lisäksi ne voidaan integroida varhaiskasvatuksessa arjen hetkiin. Niin ihmisten kuin ympäristön hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että kestävä kehityksen kaikki neljä ulottuvuutta ovat tasapainossa. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 36.)

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys on yksinkertaisuudessaan toisista välittämistä. Keskiössä ovat jaetut arvot, yhteenkuuluvuus, ihmisoikeuksien kunnioitus ja ihmisarvon korostaminen. Sosiaalisesti kestävä kehitys lapsen elämässä edistävät turvalliset ihmissuhteet ja kasvuympäristö sekä yhdessä tekeminen ja yhteinen vastuu asioista. Kestävä elämäntavan oppisen perusta on lapsen kokemus siitä, että hänen toiminnallaan on merkitystä. Varhaiskasvatuksessa sosiaalinen kestävyys painottuu arjen yhteistyössä, toisten huomioon ottamisessa, hyvien tapojen opettelussa, elämäntapojen hallintaa liittyvien kysymysten äärellä, vastuunotossa ja lasten osallisuudessa. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 37.)

Kulttuurinen kestävyys

Kulttuurinen kestävyys puolestaan on omiin kulttuurisiin juuriin, kulttuuriperimään ja kulttuuriympäristöön tutustumista sekä niiden vaalimista. Varhaiskasvatuksessa se voi pitää sisällään esimerkiksi tarinoita, satuja, kädentaitoja ja juhlia. Kun kulttuurinen juurtumisen tunne vahvistuu, tukee se myös lapsen minäkuvan kehitystä ja lapsi oppii arvostamaan niin itseään kuin muita. Tämän päivän monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa erityisesti suvaitsevaisuuden ja yhteisöllisyyden merkitys kulttuurisen kestävyden kannalta on suuri. Mutta vaikka kulttuurinen kestävyys pyrkii edistämään erilaisista taustoista tulevien keskinäistä vuorovaikutusta, vaalii se myös perinteitä ja tapoja. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 38-40.)

Taloudellinen kestävyys

Opettaessamme lapsille ympäristöä säästäviä arkikäytänteitä, kierrätystä ja korjaamista edistämme taloudellista kestävyttä. Voimme kiinnittää taloudelliseen kestävyteen huomiota myös valitsemalla kestäviä ja korjattavia materiaaleja sekä lajittelemalla ja

vähentämällä jätteitä, Myös leluttomuus eli lelujen sijaan leikkiminen muilla käytössä olevilla materiaaleilla on yksi taloudellisen kestävyuden vaalimisen muoto lasten kanssa. "Leluttomuus" ruokkii myös lasten mielikuvitusta ja voi saada leikin kasvamaan aivan uusiin ulottuvuuksiin. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 43-44.)

Ekologinen kestävyys

Varhaiskasvatuksen kenties perinteisin kestävä kehityksen näkökulma on ollut ekologinen kestävyys, joka keskittyy luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Ekologiseen kestävyteen kuuluu myös luontoa saastuttavien päästöjen minimointi. Ekologisen kestävyden käsittely voidaan varhaiskasvatuksessa aloittaa tukemalla lasten luontosuhteen kehittämistä ja tekemällä yhdessä erilaisia ympäristöherkyyttä lisääviä harjoituksia. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 44.)

4 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Kohdeorganisaatio

Kehittämishankkeen kohteena toimiva Päiväkoti Vilinä Oy on Hollolassa ja Lahdessa toimiva pieni yksityinen päiväkotiperhe. Vilinäntalot ovat yrittäjä parivaljakko Tiina Bäckmanin ja Anniina Kankaan johdolla laajentuneet 10 vuodessa yhdestä pienestä kodikkaasta ryhmästä viiteen tiiviissä yhteistyössä toimivaan pikku päiväkotiin: Vilinään, Hulinaan, Tarinaan, Pulinaan ja Helinään. Päiväkodeissa luodaan tietoisesti tilaa luovalle leikille ja liikkeelle ja annetaan lasten oivaltaa sekä oppia innostavassa ja kannustavassa ympäristössä. (Päiväkoti Vilinä Oy 2019a, Päiväkoti Vilinä Oy, 2019d.) Vilinäntalojen esiopetusryhmässä Helinässä on jo hyödynnetty Suomen ympäristöopisto Syklin tarjoamien Loikkaa ulkoluokkaan – koulutusten oppeja ja siirretty entistä enemmän oppimaan ulos. Toiveissa olisi vahvistaa ja monipuolistaa metsän käyttöä oppimisen ja oivaltamisen paikkana myös muissa yksiköissä.

Kaikki Vilinäntalojen päiväkodit sijaitsevat joko metsän reunalla tai lyhyen kävelymatkan päässä metsästä. Luonnossa leikitään ja liikutaan viikoittain: usein vapaasti, toisinaan myös ohjatusti. Eräässä yksiköistä lapset pääsevät puutarhaan tai metsän laitaan leikkimään useamman kerran viikossa, ja retket syvemmälle metsään ovat joka viikkoisia.

Vilinäntalojen tärkeä pedagoginen työväline ja maskotti on Saku Sammakko. Saku on kaikista Vilinäntalojen yksiköistä löytyvä ja niitä yhdistävä arjen touhuissa ja juhlan hetkillä mukana kulkeva maskotti. Saku paitsi tuo turvaa, myös ilahduttaa ja innostaa lapsia.

4.2 Tausta ja toimeksianto

Kehittämishankkeessa lähdettiin liikkeelle puhelinpalaverilla kohdeorganisaation kanssa. He esittivät toimeksiannon: ajatuksiaan metsäretkien kehitystarpeista ja toiveensa ohjausmateriaaliin liittyen. Metsässä käydään usein, mutta enemmistö henkilöstöstä hyödyntää luontoa oppimisympäristönä usein vain vapaan leikin näyttämönä, ja luonnon tarjoamat moninaiset edut jäävät hyödyntämättä. Myös uuden varhaiskasvatussuunnitelman velvoittamia pedagogisia sisältöjä toivottiin tuotavan entistä enemmän henkilöstön tietoisuuteen. Toivomuksena oli ohjausmateriaali, joka tukisi henkilöstön pedagogista suunnittelua ja nostaisi metsän tarjoamia mahdollisuuksia oppimisympäristönä esille. Leikin ja liikkeen ollessa tärkeä osa ”vilinämäistä” pedagogiikkaa, haluttiin sen välittyvän myös ohjausmateriaalista. Lisäksi Saku Sammakon toivottiin olevan jollakin tapaa mukana hankkeessa.

Keskustelun pohjalta muotoiltiin ehdotus kehittämistyön tarkoituksesta ja tavoitteista ja koonnuimme toimeksiantopalaveriin. Kohdeorganisaatio oltua tyytyväinen tavoitteiden muotoiluun etenimme pallottelemaan ideoita ohjausmateriaalin muodosta ja sisällöstä.

4.3 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on innostaa kasvattajia lisäämään ja monipuolistamaan metsän käyttöä pedagogisena oppimisympäristönä ja näyttää kuinka metsän etuja ja mahdollisuuksia hyödyntäen oppimisen osa-alueita voidaan helposti toteuttaa metsässä. Tavoitteena on tuottaa Vilinäntaloille käytännön työvälineeksi ohjausmateriaali, joka tukee varhaiskasvattajien suunnittelutyötä ja pedagogista toimintaan metsässä sekä tarjoaa lapsille monipuolisia oppimismahdollisuuksia.

Ohjausmateriaalista toivottiin käytännön läheistä työvälinettä, jonka avulla voidaan vaivattomasti rikastaa metsäretkiä ja tukea lasten kehitystä. Pyrkimyksenä on koostaa materiaali sellaiseen muotoon, että kerta kokeilun sijaan sillä olisi pysyvämpi osa metsäretkien rikastajana.

4.4 Aiempia tutkimuksia

Luonnon hyödyntämistä oppimisympäristönä ovat opinnäytetyössään pyrkineet edistämään myös Korhonen ja Vuorenmaa (2016) työllään 100 askelta luontoon, ideakansio päiväkotit Onnimannin lähiluonnon hyödyntämiseen. Myös Koikkalainen (2015) on luonut opinnäytetyössään Mennään mehtään!- ideoita luontokasvatukseen päiväkodeissa, vinkkejä sisältävän kansion. Leskinen ja Vaihemäki (2018) puolestaan pyrkivät auttamaan kasvattajia käyttämään luontoa oppimisympäristönä tuomalla ideoita toimintaan toimintakorttien kautta. Miten metsä innostaa lasta – luonto esikouluikäisen leikki- ja oppimisympäristönä -opinnäytetyössä Aartolahti (2012) totesi luonnon opettavan tehokkaasti syy-seuraus suhteita ja vuodenaikojen tarjoavan vahvoja oppimiskokemuksia. Isoaho & Puntanen (2018) puolestaan raportoivat metsässä oppimisen tukevan ilmiöpohjaisuudellaan lapsen kehitystä ja oppimista. He toteavat myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen osa-alueiden sekä laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden olevan toteutettavissa metsässä.

5 KEHITTÄMISMENETELMÄT JA HANKKEEN TOTEUTUS

5.1 Kehittämismenetelmät

Tutkimuksellinen kehittäminen saa usein alkunsa kohdeorganisaation kehittämistarpeista tai muutoshalusta. Tutkimukselliseen kehittämistyöhön kuuluu usein käytännön ongelmien ratkaisua, uuden ideointia sekä käytäntöjen, tuotteiden tai palvelujen tuottamista ja toteuttamista. Tarkoituksena on suunnitella, kehitellä ja saattaa käyttöön ratkaisuja. Pelkän kuvailun sijaan, pyritään viemään asiaa eteenpäin käytännössä. (Ojasalo ym. 2014, 19.) Jos kehittämisen halutaan tapahtuvan asiakaslähtöisesti, on hyvä käyttää tutkimuksellisia menetelmiä. Kehittämistyön toteutustapa on omien resurssien, toimeksiantajan toiveiden, kohderyhmän tarpeiden sekä kehittämishanketta yleisesti koskevien vaatimusten välillä tehty perusteltu kompromissi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56–57.) Vataja (2012) kirjoittaa yhdessä kehittämisen vahvistavan työyhteisöä. Olennaista on, että uudistuksia suunniteltaessa työntekijät otetaan aidosti mukaan suunnitteluun. Hänen tutkimissaan työyhteisöissä kehittämisprosessi vahvisti tietoisuutta ja itseymmärrystä työstä ja työyhteisöstä, työntekijöiden keskinäistä ymmärrystä, arvostusta ja yhteisöllisyyden kokemusta, sekä arvioinnin ja kehittämisen osaamista. Tämänkin kehittämishankkeen vaikutukset voivat näin ollen ulottua paljon varsinaista tarkoitusta ja tavoitettaan kauemmas.

Tässä kehittämishankkeessa asiakkuus jakautuu kolmelle eri taholle. Epäilemättä asiakkaana on toimeksiannon tehnyt kohdeorganisaatio eli päiväkodin omistajat, jotka vastaavat toiminnasta. Heidän toiveensa näkyvät vahvasti jo toimeksiannossa ja otettiin lähtökohdaksi yhteisessä ideoinnissa. Toisaalta asiakkaana ovat varhaiskasvatuksen työtiimi, jolle ohjausmateriaali tuotetaan työvälineeksi. Myös lasten voidaan ajatella olevan kehittämistyön asiakkaita, koska tarkoituksena on rikastaa heidän metsäretkiään, lisätä metsässä tapahtuvaa oppimista ja tukea heidän kasvuaan. Tässä kehittämishankkeessa on tarkoitus ottaa huomioon kaikkien näiden asiakkaiden näkökulmat.

Tiedonkeruumenetelmä valitaan sen mukaan, millaista tietoa haetaan (Vilkkä & Airaksinen 2004, 70-71). Tiedonkeruumenetelmän käytöllä pyritään turvaamaan saadun tiedon laatu, joskin toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytännöt nähdään hieman väljemmässä merkityksessä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57). Kun kyseessä on kehittämishanke, tietoa voidaan kerätä kirjallisuuden lisäksi ennen kaikkea käytännön toiminnasta, johon voi liittyä esimerkiksi kenttäkokeita (Hakala 2004, 114). Tässä kehittämishankkeessa tavoitteena oli kerätä ennen kaikkea varhaiskasvattajien toiveita ja tarpeita ohjausmateriaaliin liittyen. Suuri painoarvo annetaan myös lasten mielipiteille, joita kerätään paitsi kasvattajien havainnoinnin kautta myös toiminnallisin

menetelmin. Tietoa kerättiin luonnollisessa ympäristössä ja huomio oli tutkittavien näkemyksissä, joten kvalitatiiviset eli laadulliset menetelmät sopivat siihen parhaiten (Kananen 2019, 76). Laadulliset menetelmät auttavat ymmärtämään tutkimuskohdetta, esimerkiksi asiakasta, ja selittämään sen päätösten ja käyttäytymisen syitä (Hirsjärvi, Remes, Saja-vaara 2012, 161).

Kohdeorganisaation edustajien kanssa käydyn toimeksianto- ja ideapalaverin lisäksi, kehittämishankkeessa kerättiin tietoa laatimalla ohjausmateriaalista koeversio ja keräämällä siitä palautetta kyselylomakkeella. Kokeilulla ja kyselyllä osallistettiin kohderyhmää ja kerättiin tietoa kehittämistyötä tukemaan. Koeversiolla sovellettiin kokeilevan toiminnan -menetelmää, jossa tarkoituksena on selvittää, miten jokin tuotos tai palvelu toimii käytännössä. Alkuseivitysten perusteella laaditaan tuotos, jota kokeillaan käytännössä. Kokeilun jälkeen seuraa arviointivaihe, jonka jälkeen kehittämistä jatketaan saadun tiedon perusteella (Toikko & Rantanen 2009, 99). Koeversion ja kyselylomakkeen avulla saatiin nopeasti selville, eteneekö kehittämishanke oikeaan suuntaan ja ovatko kortit toimivia. Tarpeen mukaan kehitystyön suuntaa voidaan näin muuttaa jo varhaisessa vaiheessa ilman, että tuhlataan aikaa yksityiskohtaiseen ja tarkkaan suunnitteluun (Ojasalo ym. 2014, 71-81). Tietoa keräämällä varmistettiin erityisesti, että ohjausmateriaali vastaa mahdollisimman hyvin varhaiskasvattajien tarpeita pedagogisessa työssään metsässä. Lomakkeen kysymykset olivat malliltaan avoimia kysymyksiä. Näin vastaajilla on vapaus sanoa juuri se, mitä he haluavat sanoa, ja näin voidaan saada selville ennakoimattomia mahdollisuuksia tai ongelmia. (Survey Monkey 2019.)

Lasten osallistaminen

Lapsilla on aivan omanlaisensa, aikuisista poikkeava, tapa ajatella ja antaa tapahtumille merkityksiä. Lapsilla saattaa usein olla asioihin näkökulma, jota aikuiset eivät tule edes ajatelleeksi. (Roos 2016, 19.) Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma edellyttää lasten osallisuutta tukevien toimintatapojen käyttöä kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa. Lasten mielipiteitä ja näkemyksiä kohtaan tulee osoittaa kiinnostusta ja arvostusta. Osallisuutta vahvistetaan myös lasten aloitteisiin tarttumalla. (Opetushallitus 2018, 26-27). Osallisuuden erottaa osallistumisesta siitä, että osallisuus pitää sisällään tunteen, että juuri minä olen ollut merkityksellinen tässä toiminnassa. Kokemus osallisuudesta tarvitsee aina ympärilleen ryhmän ja vuorovaikusta. (Parikka-Nihti & Suomela 2014.) Tässä kehittämishankkeessa lasten ääntä tuotiin kuuluviin paitsi varhaiskasvattajan havainnoinnin kautta, myös keräämällä toiminnallisin keinoin lasten palaute heti korttien käytön jälkeen. Kiinnostus suuntautui erityisesti siihen, olivatko toimintakorttien puuhut kiinnostavia ja

koettiinko onnistumisen riemua. Lisäksi Saku Sammakkoa käsinukkena hyödyntäen kysyttiin lapsilta, mitä uutta he haluaisivat metsässä tehdä.

5.2 Ohjausmateriaalin kehitys

Miksi ohjausmateriaali

Kehittämishankkeen tarkoitus on innostaa varhaiskasvattajia hyödyntämään metsää oppimisympäristönä lisäten ja monipuolistaen metsässä tapahtuvaa pedagogista toimintaa. Tähän pyritään helpottamalla suunnittelutyötä tarjoamalla ohjausmateriaalin kautta valmiiksi mietittyjä toimintoja metsässä toteutettavaksi. Materiaalin toivotaan tuottavan valmiiden toimintojen lisäksi myös oivalluksia, mitä kaikkea metsässä voikaan lasten kanssa tehdä. Valmiiksi muotoillun toiminnan lisäksi, tuodaan esiin myös soveltamismahdollisuuksia. Kasvattajien innostusta hyödyntää metsää tuetaan valmiin ohjausmateriaalin lisäksi myös tuomalla esiin materiaalin toiminnoissa toteutuvia oppisen osa-alueita. Esiin tuomalla toiminnassa toteutuvia oppimisen osa-alueita pyritään lisäämään kasvattajien luottamusta metsässä oppimista kohtaan. Kohdeorganisaation haaveissa olisi varhaiskasvattajissa tapahtuva innostus metsään oppimisympäristönä: oppimista varten ei usein tarvitsekaan kiirehtiä sisään pitämään tuokiota vaan kaikkia oppimisen osa-alueita voidaan sisällyttää myös metsäleikkeihin. Ohjausmateriaalin pyrkimys ei ole siis vähentää vapaan leikin aikaa metsässä vaan pikemminkin mahdollistaa ja rikastaa sitä entistä enemmän.

Minkälainen ohjausmateriaali

Ohjausmateriaalin tarkoituksena on rikastaa, eli lisätä ja monipuolistaa, metsän hyödyntämistä oppimisympäristönä. Rikastamisen toivottiin tapahtuvan varhaiskasvattajan suunnittelutaakkaa helpottavan valmiin ohjausmateriaalin kautta. Materiaalin avulla tuodaan toimintavinkkejä metsässä toteutettavaan pedagogiseen toimintaan. Toiminnan sisältö kumpuaa varhaiskasvattajien työtä ohjaavan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen osa-alueista. Ohjausmateriaalin sisältöä määrittää myös teoretieto lapselle luontaisista tavoista oppia. Materiaali ohjaa varhaiskasvattajaa käsittelemään oppimisen osa-alueita lasten kanssa leikkien, liikkuen, tutkien sekä myös taiteen kautta. Koemateriaalin sisällön luomisessa tullaan hyödyntämään myös omaa työkokemuksen tuomaa ammattitaitoa ja kokemusta pedagogisesta toiminnasta lasten kanssa.

Kun lapsille tarjotaan kiinnostavaa, tavoitteellista ja sopivasti haastavaa toimintaa, innostaa se oppimaan lisää (Opetushallitus 2018,17). Toimintakorttien tavoitteena onkin tuottaa lapsille monipuolisia oppimisen mahdollisuuksia. Monipuolisuuteen pyritään valitsemalla sisältöä, jossa painottuvat vuorollaan kaikki varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen osa-alueet. Myös vuodenajat tuovat toimintoihin luontaisesti monipuolisuutta. Riittävä haastavuus taataan antamalla kasvattajille korteissa soveltamisvinkkejä. Lisää tavoitteellisuutta pedagogiseen toimintaan tuo kasvattajan mahdollisuus valita toimintaideat, joissa painottuvat ne oppimisen osa-alueet, jotka vastaavat ryhmän sen hetkisiä tarpeita.

Materiaalin sisällön valikoitumista ohjaa osaltaan paitsi kohdeorganisaation toive materiaalin helposta hyödynnettävyydestä sekä metsän etujen ja mahdollisuuksien hyödyntämisestä myös kestävän kehityksen periaatteet. Toiminnot eivät tule vaatimaan etukäteisvalmisteluja eivätkä (itse ohjausmateriaalia lukuun ottamatta) minkäänlaisen tarpeiston tai välineiden mukaan ottamista metsään. Tässä ohjausmateriaali tulee myös eroamaan aiemmin mainituista opinnäytetöiden tuotoksista. Ohjausmateriaalin toimintoja varten ei tulla tarvitsemaan tulostettuja ja laminoituja kuvia, askarteluvälineitä tai muuta ylimääräistä. Kaikki leikkeihin ja tehtäviin tarvittava löytyy luonnosta ja metsässä toimitaan luontoa kunnioittaen. Tällä linjauksella toimimme taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä kehityksestä edistäen.

Huomioiden toivetta ohjausmateriaalin helposta hyödynnettävyydestä, tehtiin myös kohdeorganisaation kanssa toimeksiantopalaverissa tietoinen päätös, ettei ohjausmateriaali kuljeta mukanaan tarinaa tai isoa kokonaisuutta. Näin kortit eivät luo vaatimuksia kasvattajalle kannatella tiettyä tarinaa ja sekoita ryhmässä meneillään olevia teemoja ja projekteja vaan ovat vaivaton lisä metsässä tapahtuvaa pedagogiseen toimintaan.

Saku Sammakon esiintyminen ohjausmateriaalin kuvituksessa pohjautui alun perin toimeksiantajan toiveeseen. Sammakko-hahmo on mukana kaikissa Vilinäntalojen kirjallisissa tuotoksissa infokirjeistä, mainoksiin ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin, joten sen toivottiin näkyvän myös ohjausmateriaalissa. Piirretyn kuvakkeen sijaan oivallettiin Sakun valokuvaamisessa kuvatuen mahdollisuuden. Kuvat tukevat sanallista kommunikaatiota auttaen annettujen ohjeiden ymmärtämistä, muistamista ja keskittymistä (Pulkkinen, 2019). Liittämällä Sakun joka korttiin toimintoa symboloivalla tavalla voidaan paitsi tukea sanallista kommunikaatiota myös lisätä lasten osallisuutta. Kuvien kautta lapsille voidaan avata mahdollisuus valita ohjausmateriaalista haluamansa toiminta.

Koska leikin todettiin jo aiemmin olevan erittäin merkityksellistä lasten oppimiselle ja Vilinäntalojen tärkeä pedagoginen painotus, päätettiin kaikki ohjausmateriaalin toiminnot suunnitella leikki ja leikillisuus silmällä pitäen. Sakun johdosta mukaan ohjausmateriaaliin

saatiin luontevasti paitsi kuvatuen ulottuvuus myös lapsia innostava ja leikillisyyttä mukaan tuova hahmo, joka on ennestään tuttu kaikille. Saku myös satoi eräänlaisena punaisena lankana ohjausmateriaalin kokonaisuudeksi. Varhaiskasvattajia tullaan kannustamaan ottamaan ohjausmateriaalin lisäksi metsään mukaan yksikön oma Saku-maskotti ja käyttämään sitä vuorovaikutuksessa lasten kanssa.

Toiminnan sisällön luonnissa muistettiin lisäksi liikunnan merkitys oppimiselle ja hyvinvoinnille. Korttien toiminnot eivät tule vaatimaan lapsilta pitkää paikallaan oloa vaan päinvastoin kannustavat fyysiseen aktiivisuuteen. Myös tutkiminen lapsille ominaisena oppimistapaana huomioitiin korteissa ja tehtävät kannustavatkin lapsia tekemään omia havaintoja kaikkia aistejaan hyödyntäen.

Ohjausmateriaalin suunnittelua ohjasi tieto, että lapset oppivat, kasvavat ja kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (Opetushallitus 2018, 21).

Ahonen ja Roos (2019, 37-38) muistuttavat lapsen sisäisen motivaation merkityksestä oppimiselle. Lasten oivalluksille ja aloitteille tulee antaa tilaa ja ruokkia heidän omaa kiinnostuneisuuttaan. Kun aikuisjohtoisuuden sijaan annetaan lapselle tilaa luoda itse oppimisen polkuaan, on oppiminen syvällisempää ja vaikuttavampaa. (Ahonen & Roos 2019, 37-38.)

Korttien toiminnot jättävän paljon tilaa lasten havainnoille, oivalluksille ja yhteiselle keskustelulle. Samalla vahvistetaan myös lasten osallisuutta. Korttien ohjeet ohjaavat kasvattajia vuorovaikutteiseen ohjaus- ja opetustapaan, jossa aikuinen valmiiden vastausten sijaan kysyy ja ihmettelee. Määttä (2015) puolestaan kertoo onnistumisen kokemusten vahvistavan lasten motivaatiota oppimiseen, joten vuorovaikutukseen ja osallisuuteen tukemisen lisäksi lasten oppimista pyritään korttien toiminnoissa tukemaan luoden mahdollisuuksia onnistumisen iloon.

Ohjausmateriaalina toimintakortit

Kohdeorganisaatiolle oli aiemmin tuotettu oppaita kansioiden muodossa, mutta nyt toivottiin toisenlaista lopputulosta. Toiveena oli, että ohjausmateriaali ei jäisi pölyttymään hyllyn perälle, vaan tulisi aktiiviseen käyttöön. Haettiin jotain, mikä kulkisi vaivatta mukana, rikastaisi, mutta ei sitoisi liikaa ja mahdollistaisi monipuoliset sisällöt. Erilaisia toteutustapoja pohdittiin, mutta lopuksi keskustelu kääntyi toimintakortteihin.

Toimintakortit kansion sijaa ohjausmateriaalin muotona mahdollistaisivat sen, ettei varhaiskasvattajan tarvitse kantaa mukanaan koko ohjausmateriaalia, vaan hän voi valita mukaan ne vaihtoehdot ja sisällöt, jotka kokee juuri sillä hetkellä tarpeellisiksi. Ja kuten aiemmin jo todettiin, paitsi kasvattajan pedagogista työtä, kuvakorteilla olisi mahdollista

tukea myös varhaiskasvatussuunnitelman edellyttämää lasten osallisuutta sekä hyödyn-
tää kuvatuon edut. Leskisen ja Vaihemäen (2018) luomiin toimintakortteihin verrattuna tä-
män kehittämishankkeen korteissa uutena oleellisena ulottuvuutena tulisi siis olemaan ku-
vatuki.

Osallisuuden, valintojen mahdollisuuden ja kuvatuon lisäksi korttien puolesta puhui myös
käytännöllisyys: taskuun mahtuva koko ja säänkestävyys. Korttipakkaan päätymissä
viehätti lisäksi ajatus työyhteisön mahdollisuudesta kasvattaa ja kehittää pakkaa helposti
tarpeiden mukaan, vaikka varsinainen kehittämishanke päättyisi. Kortteihin päätymiseen
kannusti myös Leskisen ja Vaihemäen (2018) raportoimat myönteiset kokemukset toimin-
takorteista tukemassa pedagogista toimintaa luonnossa. He kertovat korttien muun mu-
assa helpottaneen varhaiskasvattajien suunnittelutyötä sekä lisänneen lasten yhteisölli-
syyttä ryhmässä. Näin sai alkunsa idea ohjausmateriaalin muodosta: Saku Sammakolla
kuvitetuista toimintakorteista. Idea Sakun korttipakasta miellytti kohdeorganisaatiota eni-
ten ja kehittämishanketta päätettiin viedä eteenpäin toimintakorttien pohjalta.

5.3 Koeversio ja kyselylomake

Yksiköille, jotka kohdeorganisaation esittäminä valittiin testiryhmiksi, koostettiin toiminta-
korteista koepakka.

Kuva 2: Koepakka

Lisäksi laadittiin kyselylomake, jolla tavoiteltiin ennen kaikkea tietoa siitä:

- minkälaista lisäarvoa kortit toivat (vai toivatko?) metsäretkeen

- minkälaista ohjausmateriaalia kaivataan tueksi pedagogiseen toimintaan metsässä
- minkälaiset oppimissisällöt tukisivat työtä lasten oppimisen ja kasvun tukemiseksi parhaiten
- minkälainen ohjausmateriaali innostaisi pedagogisen toiminnan toteuttamiseen (sitätilojen sijaan) metsässä entistä enemmän
- mitkä ulkoiset ominaisuudet tekisivät toimintakortteista mahdollisimman helposti hyödynnettävät metsässä
- ja mikäli toimintakorttien ei koeta tuovan lisäarvoa metsässä oppimiseen tai olevan hankalat käyttää, nousiko esiin muunlaisia toteutusideoita.

Palautekyselyssä pyydettiin myös kuvaamaan kasvattajien havaintoja lapsiryhmästä, jonka kanssa kortteja testattiin. Lasten osallistamiseen annettiin kirjallinen ohje saatekirjeessä.

Palautekyselyssä käytettiin avoimia kysymyksiä, sillä niillä voidaan saada uusia näkökantoja ja sellaisia vastauksia, joita ei ole etukäteen osattu odottaa. Avointen kysymysten laatiminen on helppoa, mutta niiden käsittely voi olla työlästä. Avoimet kysymykset voi helposti houkuttaa jättämään vastaamatta. (Heikkilä 2010, 49-50.) Vataja (2012) on todennut tutkimuksessaan, että kehittämistyön muutosten onnistuminen on viime kädessä kiinni paitsi johdon, myös työntekijöiden sitoutumisesta. Työntekijöitä pyrittiin tässä hankkeessa sitouttamaan mukaan kehittämistyöhön koepakan ja kyselyn kautta, korostaen palautteen keruussa kaikkien mielipiteiden tärkeyttä. Rakenteilla kun oli juuri heille räätälöity käytännön työväline.

Käytännössä palautekysely toteutettiin laatimalla palautelomake ja esitestaamalla sitä ensin kahdella varhaiskasvatuksen opettaja –opiskelijalla. Heiltä saadun palautteen perusteella korjattiin hieman sanamuotoja, jotta kysymykset olisivat mahdollisimman yksiselitteisiä ja hedelmällisiä. Testauksen ja lomakkeen muokkaamisen jälkeen koepakka saatesanoineen (Liite 2) ja palautelomakkeineen (Liite 3) toimitettiin kokeiluun kolmeen kohdeorganisaation yksikköön noin kahden viikon ajaksi. Kaikilta kortteja testanneilta varhaiskasvattajilta kerättiin kokemuksia ja toiveita palautelomakkeilla. Vastauksia valmistauduttiin täydentämään avoimilla yksilöhaastatteluilla, mikäli tavoiteltua tietoa ei lomakkeiden kautta saataisi. Haastatteluja ei kuitenkaan tarvittu vaan aineistosta välittyi haluttu tieto.

5.4 Koeversiosta saatu palaute

Toimintakortit tukemassa pedagogista toimintaa metsässä

Kyselylomakkeita palautui kolme kappaletta: yksi jokaisesta päiväkodista, johon koepakka oli lähetetty. Kyselylomakkeeseen oli vastattu yhdessä työtiimin kesken, joten yksi lomake sisälsi kokemuksia useammalta varhaiskasvattajalta. Kaikkien palautteiden mukaan koepakkojen testaus lasten kanssa oli ollut positiivinen kokemus ja korttien käyttö oli helppoa. Useammassa palautteessa arveltiin toimintakorttien tukevan ja lisäävän metsän käyttöä oppimisympäristönä.

“Tälläinen valmis setti pelastaisi monta metsäretki päivää.”

“Tällaiset kortit on hyviä ja niitä voi olla enemmän.”

“On kiva vaan napata lapset ja metsäpakka mukaan metsään ja toiminta on valmis!”

Koepakanleikkejä ja tehtäviä kuvailtiin vaihtelevasta: oli tuttuja sekä uusia toimintaideoita. Yhdessä palautteista pohdittiin kortteihin sisältyneiden teemojen tukeneen lasten oppimista ulkona ja tuottavan lapsille erilaisia onnistumisia, kuin mitä arki yleensä tarjoaa. Lasten havainnointi metsässä nousi myös esiin.

“On kiva havainnoida lapsia, kun suorittavat metsätehtäviä. Näkee erilaisia suhtautumistapoja ja oivalluksia. Oppimisen iloa!”

Sakun suuri merkitys

Eryteisesti Saku Sammakon liittäminen mukaan toimintakortteihin koettiin positiivisena. Se ilahdutti lapsia ja teki varhaiskasvattajille helpoksi houkutella lapset mukaan toimintaan.

“Lapset tykkäsivät, kun Saku oli metsässä mukana. Lapset oli helppo houkutella mukaan tehtäviin/leikkiin.”

“Sakun mukaan ottaminen tärkeä lisä. Motivoi vielä enemmän.”

“Sakun mukana olo + + +”

Mikä innostaisi kasvattajia

Metsässä tapahtuvan pedagogisen toiminnan tueksi toivottiin monipuolisia leikki- ja toimintavinkkejä sekä sisältöä mm. luonnon moninaisuudesta, vuodenaajoista ja eläimistä. Kasvattajien innostusta metsän käyttöön oppimisympäristönä lisäisi palautteiden mukaan

myös mediakasvatusvinkit sekä useammassa palautteessa toivotut toimintavinkit ilmaisun eri muotoihin, kuten: musiikkiin, loruihin ja draamaan.

Lapsiryhmän tarpeet

Kysyttäessä, mitkä oppimisalueet koettiin oman lapsiryhmän kasvua ja oppimista metsäympäristössä eniten edistäviksi, olivat päiväkodit yksimielisiä: kaikki ovat tärkeitä. Useampaan kertaan maininnan tärkeinä oppimisalueina saivat kuitenkin kaveri- ja yhteistyötaidot. Myös tutkiminen ja oivaltaminen hyvinä oppimismuotoina nousivat lomakkeissa esiin.

Ohjausmateriaalin informaatio

Kaikissa palautteissa koettiin merkinnät oppisen osa-alueista hyväksi ja niiden mainittiin myös helpottavan suunnittelutyötä. Yhdessä palautteista ehdotettiin korttien jaottelua vuodenaikojen mukaan. Korteilta toivottiin lisäksi selkeyttä ja ohjeilta ytimekkyyttä. Todettiin myös, että ohjeiden mukaan oli helppo toteuttaa ja myös soveltaa toimintoja.

Toimintakorttien ulkomuoto

Palautteissa oltiin yksimielisiä siitä, että toimintakortit olivat ulkomuodoltaan toimivat eikä parempia toteutusideoita ohjausmateriaaliksi noussut esiin. Laminointi koettiin hyväksi, tosin kalvolta toivottiin parempaa laatua. Tekstin kokoon ja selkeyteen toivottiin kiinnitettävän huomioita, jotta helppokäyttöisyys paranisi. Yhdessä palautteista toivottiin koepakan postikortin kokoisten toimintakorttien lisäksi erillisiä kuvia A4-koossa tukemaan toimintaa lapsen näkökulmasta. Muissa palautteissa puolestaan kehuja sai korttien sopiva koko. Ne koettiin sopivan kokoisiksi kuljettaa mukana ja oli keksitty myös mahdollisuus liittää kortit avaimenperänauhaan. Kahdessa palautteista oli myös keksitty korttien koon sopivuus Saku Sammakon suuhun. Toimintakorttia oli oivaltavasti käytetty niin, että se ilmestyi Sakun suusta, joka on Viliinätaloilla yleisesti käytetty tapa.

“Koko oli hyvä, mahtuu esim. Sakun suuhun ja silti näki lukea vielä tekstin.”

Lasten palaute

Kortteja testanneita pyydettiin havainnoimaan myös lasten motivoituneisuutta ja korttien parissa koettuja tunteita. Lasten kerrottiin motivoituneen hyvin mukaan korttien toimintoihin ja kaikki palautteet kertoivat korttien parissa nähdystä innostumisesta. Useammassa palautteista kerrottiin myös lasten kokemasta onnistumisen ilosta. Lapsien kerrottiin kokeen oppimistilanteen sijaan korttien toiminnot leikkinä, mitä pidettiin hyvänä. Myös lapsilla havaittu seikkailumieli mainittiin.

Lapsilta pyydettiin keräämään palautetta myös toiminnallisoin keinoin. Lähes kaikkien lasten kerrottiin antaneen positiivista palautetta. Palautteista nousi moneen otteeseen, että lapsilla oli ollut kivaa ja he toivoivat voivansa leikkiä korttien leikkejä joskus uudestaan. Korttien vaikeudesta/helppoudesta kysyttäessä mielipiteet jakautuivat. Joillekin lapsista korttien leikit toivat mieleen jonkun muun tutun pelin tai leikin, jota he halusivat leikkiä.

“Mitä se Saku on taas syönyt?”

“Tämä oli hauska tehtävä. Mitä sitten tehdään!”

Lasten toiveita metsässä toimimiseen kerättiin toiminnan yhteydessä. Vastaukset olivat moninaisia ja niistä välittyivät lasten omat mielenkiinnon kohteet. Lasten toiveet jakautuivat karkeasti kahteen kategoriaan: leikkiminen ja tutkiminen. Eniten mainintoja sai leikkiminen ja tarkentavat lisäkysymyksin leikeistä nousivat esiin erityisesti eläinleikit sekä majaleikit. Tutkia puolestaan haluttiin eniten luontoa, ötököitä ja eläinten jälkiä. Lisäksi useampia mainintoja sai eväiden syönti ja niin sanotut oikeat metsäaskareet kuten puiden hakkaaminen, kukkien kastelu, isojen oksien raahaaminen ja majan rakennus.

5.5 Palautteen tulkinta ja toimintakorttien valmistus

Toimintakorttien kehittäminen koeversioista eteenpäin alkoi hankkeen tarkoitus ja tavoitteet kirkkaina mielessä pitäen. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen osaluokkiin, oppimiskäsitykseen sekä työkokemukseen ja ammattitaitoon pohjaten oli rakennut koepakka. Koepakasta saadun palautteen ja sen kasvattajissa herättämien ajatusten perusteella muotoiltiin toimintakorttien lopullinen sisältö ja ulkomuoto.

Kehittämistyössä laadullisella tutkimusmenetelmällä kerättyä tietoa ei ole välttämätöntä analysoida vaan keinoksi riittää joko tyypittely tai teemoittelu (Vilka & Airaksinen 2003, 64). Kyselyvastauksista etsittiin yhteneväisyyksiä sekä kiinnostavia käytännön kokemuksia. Esiinnousseita toiveita ja tarpeita pyrittiin myös huomioimaan. Havainnot lapsista sekä

heidän kokemuksensa ja toiveensa vaikuttivat myös lopullisten toimintakorttien muovautumiseen.

Ideota toiminnoiksi etsittiin paitsi oman ammattitaidon ja kokemusten perusteella, myös erilaisia internetissä tarjolla olevia pedagogisia materiaaleja inspiraationa hyödyntäen. Mukaan pääsi varhaiskasvatussuunnitelman edellyttämän pedagogiikan mukaisia tuttuja, perinteisiä leikkejä, lauluja, luontokasvatuksen menetelmiä, sekä erilaisten valmiiden toimintamateriaalien ideoista sovellettuja toimintoja, Saku Sammakon leikeiksi muunnettuina. Suurimmasta osasta toiminnoista oli omakohtaista ohjauskokemusta. Ideoita kerättiin kokoon hiljalleen syys-talven 2019-2020 ja teoriaan sekä palautteisiin pohjaten valikoitiin ja muokattiin lopulliseen pakkaan 40 erilaista toimintaa. Korttien ulkoasun muotoiluun käytettiin jo koepakkaa tehdessä toimivaksi osoittautunutta matkapuhelimeen ladattua Pic Collage –sovellusta, jolla voi muotoilla tekstiä ja kuvia. Myös kuvituskuvat ovat matkapuhelin kameralla kuvattuja niin todellisia kuin lavastettujakin leikki-tilanteita. Koska kohdeorganisaatio tilasi metsäpakan viiteen eri yksikköön ja palautteissa korteilta toivottiin laadukasta laminointia, päätettiin painatus antaa ammattilaisten hoidettavaksi. Lahden Työn Paikka Oy painoi ja laminoi A6 kokoiset kortit käyttövalmiiksi. Korteja tilattiin 5 pakkaa, yksi kuhunkin Vilinäntalojen yksikköön.

5.5.1 Toimintakorttien ulkoasu

Koepakan käytöstä kerättyjen palautteiden perusteella selkeyttä lisättiin muokkaamalla toimintakortteja niin, että kuva siirrettiin kokonaisuudessaan kääntöpuolelle. Yksipuoleiset kortit muuttuivat näin kaksipuoleiseksi. Tekstille jäi kaksipuoleisuuden johdosta enemmän tilaa ja fontin kokoa pystyttiin suurentamaan. Korttien selkeyttä ja luettavuutta parannettiin myös vaihtamalla taustan sekä tekstin värejä niin, että värien kontrasti teki tekstistä mahdollisimman hyvin erottuvan. Korteja tyylliteltiin erilaisin fontti- ja värivalinnoin, jotta ne olisivat linjassa Vilinäntalojen muun kirjallisen materiaalin kanssa ja esimerkiksi lorut erottuivat toimintaohjeesta.

Toimintakorttien koeversioita kuvitti ja korttien toimintaa ilmensivät erilaiset kuvat Saku Sammakosta. Sakun kuvien koettiin olevan tärkeä ja toimiva osa kortteja. Sakun kerrottiin tuottaneen lapsille iloa, tukeneen kommunikaatiota ja lisänneen toimintaan lapsia innostavaa leikillisyyttä. Saku-hahmo, niin korttien kuvissa kuin mukaan otettuna maskottina, myös tarjosi henkilöstölle työvälineen, jolla motivoida ja kannustaa lapsia toiminnan aikana. Toimintakorttien käyttö koettiin helpoksi aloittaa kaikille tutun hahmon kautta. Niinpä valokuvat sammakosta saivat keskeisen roolin myös lopullisissa korteissa.

A6- kokoinen koeversio koettiin sopivaksi "taskukooksi". Koepakan kortit olivat kulmas- taan rei'itetyt ja eräässä palautteessa tuotiinkin esiin oivallus korttien kätevästä kantami- sesta avainnauhassa. Lopullinen korttipakka jaettiin Vilinäntalojen yksiköihin avainnau- han kera. Oivalluksen, että kortit mahtuvat Sakun suuhun ja sen antaman leikillisyyden li- säärvon vuoksi, päädyttiin säilyttämään kortit koepakan A6-koossa. Yhden palautteen toi- veeseen kuvan suuremmasta koosta pystyttiin vastaamaan sijoittamalla kuva kortin kää- töpuolelle. Näin kuvan kokoa pystyttiin kasvattamaan kaksinkertaiseksi.

Koepakkaan oli merkitty alareunaan toiminnan sisältämä oppimisen osa-alue, jonka kaikki vastaajan kokivat hyväksi. Merkinässä käytetyt värikoodit mainittiin myös hyödyllisinä, joten ne päätyivät sellaisenaan myös lopulliseen pakkaan. Eräässä palautteista nousi esiin toive korteista ja toiminnoista jäseneltyinä vuodenaikojen mukaan. Korttien jakami- nen vuodenaikoihin koettiin kuitenkin ongelmalliseksi, sillä jotkut toiminnot sopivat mo- neen vuoden aikaan, kun taas toiset pelkäävät yhteen. Jotta vuodenaika-ajattelu ei rajoit- taisi toimintojen valikoitumista kortteihin, päätettiin jaottelun sijaa lisätä kortteihin merkintä toiminnan soveltuvuudesta eri vuodenaikoihin. Rajallisen tilan vuoksi päädyttiin pieniin vuodenaikaa symbolisoiviin puu-kuvakkeisiin, jotka tulivat korttien reunaan. Ne kertovat nopeasti sopiiko kortti kyseiseen vuodenaikaan ja helpottavat näin valintaa.

5.5.2 Toimintakorttien sisältö

Toimintakorttien sisällöltä toivottiin ennen kaikkea monipuolisuutta. Niinpä korteissa käsi- tellään laajasti ja tasapuolisesti kaikkia valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pe- rusteiden määrittämiä oppimisen osa-alueita kaikkina vuodenaikoina. Metsässä oppimis- ympäristönä painottuvat luontaisesti osa-alueet: tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kas- van, liikun ja kehyn. Niiden rinnalle pyrittiin tuomaan monipuolisesti myös muita vasun edellyttämiä osa-alueita laaja-alainen osaaminen huomioiden. Palautteiden mukaan hy- väksi koettu oppimisen osa-alueen näkyville nostaminen tehtiin sillä periaatteella, että kort- tiin merkittiin toiminnassa erityisesti painottuvat osa-alueet. Todellisuudessa kuitenkin toi- mminen metsässä on niin kokonaisvaltaista, että jokaisen kortin parissa liikutaan usealla eri osa-alueella, ellei jopa jokaisella.

Lapsille luontevat tavat oppia huomioitiin kaikkien korttien toiminnoissa. Palauteen mu- kaan lapset halusivat metsässä ennen kaikkea leikkiä ja tutkia. Lasten omille havainnoille, tutkimiselle ja oivalluksille annettiinkin paljon tilaa. Lapset ovat korttientoiminnoissa aktiivi- sia toimijoita, joiden ajatukset tulevat kuulluksi. Näin tuetaan myös lasten osallisuutta. Metsä toimintaympäristönä tuo jo luontaisesti toimintaan mukaan liikuntaa, jota korttien

leikit lisäävät entisestään. Myös taiteellisen kokemisen moninaiset keinot valjastettiin käyttöön. Leikillisuus on läsnä kaikessa erityisesti Saku Sammakon kautta. Palautteissa toivottua kaveri- ja yhteistyötaitojen tukemista haettiin yhteis- ja vuorovaikutusleikkien kautta. Suurin osa korttien toiminnoista jo itsessään rohkaisee lapsia yhteistyöhön, vuorovaikutukseen ja ilmaisemaan itseään.

Koska varhaiskasvatussuunnitelman perusteet edellyttää lasten mielipiteiden selvittämistä ja huomioimista toiminnan suunnittelussa, nostettiin tässäkin kehittämishankkeessa lapsilta saatu palaute ansaitsemaansa arvoon (Opetushallitus 2018, 26). Lasten toivomia teemoja pyrittiin aikuisten toivomien ohella sisällyttämään korttien toimintoihin ja leikkeihin. Saku Sammakon kysyessä, mitä lapset haluaisivat metsässä oppia, vastasi suurin osa heistä yksinkertaisesti: leikkiä. Tätä ei pidä unohtaa missään kohtaa kehittämistyötä. Määrittelehän varhaiskasvatussuunnitelman perusteetkin leikin varhaiskasvatuksen keskeiseksi toimintatavaksi (Opetushallitus, 2018, 22). Lasten toiveiden mukaisesti toimintakorteissa painottuvat menetelminä leikki ja tutkiminen, jotka myös tutkittu tieto todistaa tärkeäksi lasten oppimiselle. Lapsien toiveissa toistuivat erilaiset eläimiin liittyvät leikit, joita olikin luonnollista liittää osaksi Metsäpakkaa. Kovasti toivottu eväitten syönti jää ryhmän kasvattajien kulloinkin harkittavaksi. Toivetta leikistä silmällä pitäen, toimintakorttien toiminnot eivät ole suuria, aikaa vapaalta leikiltä syöviä kokonaisuuksia eikä niiden tarkoitus ole muuttaa metsäretkiä aikuisjohtoisiksi tuokioiksi. Päinvastoin; korttien toiminnot ovat pieniä leikillisiä lisämausteita vapaan leikin ohelle. Sen sijaan, että ne keskeyttäisivät lasten leikit, niiden kautta leikkiin voidaan saada uusia ulottuvuuksia, tukea lasten osallisuutta ja leikkitaitojen kehitystä.

Myös varhaiskasvattajat toivoivat kortteihin sisältöä eläimistä, luonnon moninaisuudesta ja vuodenaajoista. Tämä oli tärkeä tieto ja luontevaa toteuttaa oppimisympäristön ollessa metsä. Siispä kortteihin valittiin paljon leikkejä ja tehtäviä, jotka oman oppimisen osa-alueen lisäksi tarjoavat kiinnostavaa tietoa luonnosta, vuodenaajoista ja eläimistä. 38-toimintakortin lisäksi tarjoutui mahdollisuus yhteen ylimääräiseen korttiin. Siihen suunniteltiin väri-loruja, joiden parissa on mahdollista oppia niin luonnosta kuin väreistäkin. Palautteissa nousi esiin myös toive mediakasvatusvinkeistä. Niiden liittämistä mukaan rajoitti hieman periaate, etteivät kortit vaadi tarvikkeita mukaan metsään. Oletuksena kuitenkin oli, että kasvattajilla on mukanaan matkapuhelin, jonka kautta mediakasvatusta saatiin mukaan. Ilmaisun monet muodot –osa-alueelta kaivattiin myös toimintavinkkejä. Niitä saatiin mukaan soittamisen, laulamisen, satuilun, metsätaiteen ja draamakasvatuksen muodossa.

Saku Sammakon saama myönteinen vastaanotto niin lapsilta kuin aikuisiltakin yllätti ja rohkaisi lisäämään Sakun roolia toimintakorteissa. Koepakassa Saku seikkaili mukana

vain osittain, mutta lopullisessa pakassa Saku on mukana kaikissa toimintakorteista. Alanoja ja Kulju (2012) toteavat, että käyttämällä käsinukkeä pedagogisena työvälineenä voidaan tukea lasten motivaatiota, tarkkaavaisuutta ja sitoutuneisuutta toimintaan. Myös koepakan testaajat olivat oivaltaneet Sammakko-maskotin käytön lisäarvon. Näin ollen toimintakorteissa rohkaistaankin kasvattajia hyödyntämään maskottia käsinuken tavoin. Olemalla vuorovaikutuksessa Sakun kautta, tuetaan myös arempien tai tarkkaavaisuuden vaikeuksista kärsivien lasten osallisuutta (ks. Torén 2000, 24–25, Toivanen 2009, 35). Käsinukkeä työvälineenä käyttäen mukaan saadaan leikillisyyden ohella myös draamakasvatuksen elementtejä.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI JA YHTEENVETO

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Kehittämishankkeen päätteeksi on tärkeää tarkastella työn luotettavuutta. Luotettavuutta voidaan tarkastella muun muassa validiteetin, eli sen kautta, tutkittiinko oikeita asioita. Tarkastelu on syytä aloittaa tutkimusongelman määrittelystä ja pohtia tutkittiinko niitä asioita, joista haluttiin tietoa. (Kananen 2019, 31.)

Tässä kehittämishankkeessa teorian tiedon lisäksi haluttu tieto määritettiin tutkimuksen tavoitteisiin peilaten (ks. kappale 5.2.1). Tätä tietoa ohjausmateriaalin suunnittelun tueksi haettiin suoraan kohdeorganisaation varhaiskasvattajilta ja lapsilta. Näin varmistettiin, että materiaali vastaa mahdollisimman hyvin juuri heidän tarpeitaan ja toiveitaan. Jotta voitiin havainnollistaa mahdollisimman hyvin, mistä oli kyse, laadittiin ohjausmateriaalista koeversio, jota yksikön varhaiskasvattajat pääsivät testaamaan. Testauksen jälkeen oli palautekyselyn vuoro. Kyselyä laadittaessa pohdittiin tarkoin, mihin kysymyksiin etsittiin vastausta ja kuinka saataisiin mahdollisimman paljon testaaajien ajatuksia esiin. Kysymykset laadittiin mahdollisimman selkeiksi totuudenmukaisten vastausten saamiseksi, ja ennen käyttöä lomake testattiin ja korjattiin optimaaliseksi. Kysymyksen asettelussa ja lomakkeessa annettiin tilaa vastata vapaamuotoisesti, jotta kaikki testauksen aikana nousseet ajatukset ja oivallukset saatiin esille.

Jotta tutkimusta voidaan pitää luotettavana, tulee sen joka vaihe dokumentoida ja eri vaiheissa tehdyt ratkaisut perustella (Kananen 2019,35). Tämän tutkimuksen eteneminen on raportoitu tarkasti kokonaisuudessaan. Jokainen matkan varrella tehty ratkaisu on myös pyritty perustelemaan teoriaan pohjaten. Tutkimusaineisto on säilytetty, jotta tulosten luotettavuus ja aineiston aitous voidaan todistaa (Kananen 2019, 35).

Jotta koepakasta olisi saatu enemmän palautetta, olisi sitä voitu jakaa jokaiseen Vilinäntalojen yksikköön, mutta kohdeorganisaation edustajien toiveesta kaikkia yksiköitä ei haluttu kuormittaa testauksella. Toisaalta kyselylomakkeita palautui pieni, mutta riittävä määrä. Lomakkeet antoivat hyvän kokonaiskuvan ohjausmateriaalin edelleen kehittämiseen ja sisälsivät paljon hankkeen tavoitteiden kannalta oleellista tietoa. Jokaisen lomakkeen vastauksia oli pohdittu työyhteisön kesken, joten niistä välittyi useamman ihmisen näkökulma. Vastauksista ilmeni samansuuntaisia ajatuksia, ja ne antoivat toivotut suuntaviivat kehittämishankkeen seuraavaan vaiheeseen. Kaikki lomakkeiden sisältämä tieto käsiteltiin ja otettiin huomioon korttien jatkokehittämissä.

Tutkimuksen luotettavuutta tarkastellessa on hyvä tuoda esiin myös haasteet ja epäonnistumiset. Jos niitä peitellään eikä niihin oteta kantaa voi se antaa vaikutelman, ettei ko.

asiaa ole ymmärretty. (Kananen 2019, 47.) Hyväkään suunnitelma ei aina etene toivotulla tavalla, ja tämä näkyi aikataulujen tuomilla haasteilla ja vaikutuksilla koepakan testaamiseen ja palautekyselyihin. Hankkeen tiukan aikataulun vuoksi, koepakkaan oli aikaa tutustua kolme viikkoa joulukuussa. Joulukuu ei ehkä ryhmissä olleiden jouluisten toimintojen ja joulujuhliin valmistautumisen vuoksi ollut aika, jolloin motivaatio testaamiseen oli parhaimmillaan. Suurimmalle osalle kolme viikkoa oli riittävä aika, mutta eräässä yksiköistä ei testaamiseen oltu ehditty tai motivoiduttu kannustavasta saatekirjeestä ja muistutuksista huolimatta. Testaamista ja palautetta pidettiin kuitenkin tärkeänä, joten heille annettiin lisää aikaa. Kyselylomake palautui ytimekkäästi täytettynä ilman lapsilta kerättyä toiminnallista palautetta tai toiveita. Muiden yksiköiden palautteen ollessa hedelmällinen, todettiin tämä riittäväksi.

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyön eettisessä ohjeistuksessa muistutetaan henkilötietojen avoimesta käsittelystä ja tietosuojan säilyttämisestä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK 2017, 10, 6.). Tässä hankkeessa palautekyselyyn vastanneet eivät yksilöidy, eikä henkilötietoja kerätty missään vaiheessa. Eettisyyttä silmällä pitäen koepakan testaukseen ja palautekyselyyn osallistuneiden lasten huoltajilta kerättiin tutkimusluvut (Liite 2). Lasten huoltajille kerrottiin lupalapussa tutkimuksen tarkoituksesta ja käytännön toteutuksesta ja annettiin mahdollisuus hyväksyä tai kieltää lapsen osallistuminen koepakan testaukseen ja palautteen antoon.

6.2 Jatkotyöskentelymahdollisuudet

Toimintakorttien vaikutusten tutkiminen, niiden oltua jonkin aikaa käytössä, olisi luonnollinen jatkumo tälle kehittämishankkeelle. Minkälaisia vaikutuksia niillä on ollut lasten hyvinvointiin ja oppimiseen? Tai millä lailla ne ovat rikastaneet pedagogista toimintaan metsässä? Myös kasvattajien asenteita metsässä tapahtuvaan pedagogista toimintaa kohtaan olisi hedelmällistä selvittää. Tätä kautta voitaisiin ratkoa mahdollisia esteitä metsän etujen hyödyntämiselle. On suurelta osin kasvattajan asenteesta ja ammattitaidosta kiinni, kuinka aikaa piholla ja metsässä lopulta vietetään. Metsäpakka osoittaa, kuinka monipuolisia pedagogisia leikkejä ja tehtäviä voidaan luoda jo pelkästään metsän antimista. Mielienkiintoista olisi selvittää, kuinka toimintaa metsässä voitaisiin rikastaa ja räätälöidä lasten tarpeisiin, jos mukaan lisätään erilaista välineistöä ja materiaalia? Ehkä luontevaa jatkoa metsässä tapahtuvan pedagogisen toiminnan kehittämiseksi olisikin koota helposti mukaan napattava materiaalireppu, joka sisältäisi erilaisia pedagogisia työkaluja sekä lapsia tutkimaan, liikkumaan ja taiteilemaan innostavia välineitä.

Koska lapsuuden luontokokemukset on todettu jäävän osalla tämän päivän lapsia hyvin vähäisiksi (Homan-Helenius & Yliviikari 2017) olisi perusteltua myös tutkia vanhempien suhtautumista luonnossa liikkumiseen lasten kanssa ja löytää mahdollisia syitä sen vähyyteen. Tätä kautta voitaisiin löytää keinoja innostaa ja tukea perheitä metsässä liikkumiseen ja leikkimiseen. Esimerkiksi ajankohtaisen ja nopeasti kehittyvän mediakasvatuksen keinoin voitaisiin kehittää uudenlaisia luontoliikuntaan innostavia menetelmiä.

Palautekyselyiden perusteella voidaan päätellä Saku Sammakon olevan merkityksellinen hahmo Vilinäntalojen lapsille ja kasvattajille. Olisikin kiinnostavaa perehtyä Sakun merkitykseen tarkemmin ja tutkia, minkälaisia mahdollisuuksia Saku sisältää työvälineenä, ja mitä rooleja Sakulla on lasten näkökulmasta. Tätä kautta saataisiin myös tietoa ja esimerkkejä koko varhaiskasvatuksen kentälle muun muassa käsinukketyöskentelyn eduista.

6.3 Yhteenveto

Varhaislapsuuden ollessa on intensiivistä kasvamisen ja oppimisen aikaa, ei ole saman tekevää, mitä lapsen elämässä tapahtuu tuona aikana. Varhaiskasvatus kytkeytyy tärkeäksi osaksi elinikäisen kasvun ja oppimisen polkua. Antaakseen lapselle hyvät eväät elämään, on varhaiskasvatuksen oltava laadukasta. Laadun meille määrittää varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tämä kehittämishanke antaa esimerkin, kuinka tavoitteellista ja suunnitelmallista lapsen oppimista tukevaa toimintaa voidaan järjestää metsää oppimisympäristönä hyödyntäen. Ja vieläpä niin, että lapset kokevat innostusta ja onnistumisen iloa, oppien tärkeitä taitoja leikin ja tutkimisen kautta. Hanke nostaa esille varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen osa-alueet ja esittelee, mitä monipuolisuus voi merkitä. Metsäpakka osoittaa, ettei tavoitteellisen toiminnan tarvitse rajoittua sisällä pidettäviin tuokioihin vaan sen voi vaivatta tuoda luontoon, jolloin saadaan myös hyödynnettyä luonnon tutkimusti myönteiset vaikutukset hyvinvoinnille ja oppimiselle.

Hanke onnistui toivotusti herättämään innostusta metsän käyttämiseen pedagogisena ympäristönä. Kasvattajien osallistaminen sitoutti heitä toivotusti hankkeeseen ja matkan varrella työyhteisön kiinnostus Metsäpakkaa kohtaan kohosi. Myös koepakasta saatu palaute oli lupaavaa. Hankkeen onnistumisesta osaltaan kertoo myös Metsäpakan saama huomio seuraavassa kausisuunnitelmassa. Metsäpakka tullaan nostamaan merkittäväksi osaksi Vilinäntalojen tulevan kauden pedagogista toimintaa kaikissa sen yksiköissä. Varhaiskasvattajat velvoitetaan tutustumaan pakkaan ja käyttämään sitä lapsiryhmänsä kanssa. Katseet ovat kääntyneet metsään ja sen mahdollisuuksiin aivan uudella tavalla. Koepakasta saatujen myönteisten kokemusten perusteella, on Metsäpakalla hyvä mahdollisuus

sytyttää kaikkiin kokeilijoihinsa uudenlaisen kipinän sekä oivalluksia metsän käyttämiseen oppimisympäristönä. Hankkeen tarkoituksena oli innostuksen syöttämisen ohella konkreettisesti lisätä metsän käyttöä pedagogisena oppimisympäristönä ja se tulee tulevana toimintakautena Vilinäntaloilla tapahtumaan.

Hankkeen tarkoituksena oli myös näyttää kuinka metsän etuja ja mahdollisuuksia hyödyntäen oppimisen osa-alueita voidaan helposti toteuttaa metsässä ja tuoda monipuolisuutta metsässä tapahtuvaan pedagogiseen toimintaan. Monipuolisuuden takaa vuodenaikojen mukaan muuttuva ympäristö ja se, että Metsäpakan kortteihin on poimittu toimintoja kaikista eri oppimisen osa-alueista. Metsän tarjoamat edut puolestaan näyttäytyvät maaston ja kasvuston monipuolisella hyödyntämisellä. Monipuoliseen liikuntaan innostaminen onkin ehkä yksi metsäpakan tärkeimmiksi nousevista tehtävistä, sillä juuri valmistunut tutkimus kertoo alle kouluikäisten lasten liikunta-aktiivisuuden ja motoristaitojen yhteyden olevan oletettua merkityksettömämpi ja arvelee tämän johtuvan siitä, ettei alle kouluikäisten liikunta ole riittävän monipuolista. Samalla todetaan, että leikkiminen ulkona on kuitenkin aina hyödyllisempää motorisille taidoille kuin sisäleikki. (Matarma 2020.)

Kehittämishankkeessa tavoiteltiin ohjausmateriaalin helppoa hyödynnettävyyttä ja toivottiin sen jäävän pitkäaikaiseksi työvälineeksi. Palautekysely toi hyvä oivalluksia, ja toiveiden perusteella koepakan kortteja muokattiin entistä helpommin hyödynnettäviksi. Toiminnot on kuvattu ytimekkäästi eikä ylimääräistä materiaalia tarvita. Palautekyselyn välittämä idea avainnauhasta lisää käytön helppoutta edelleen. Metsäpakan pitkään käyttöikään pyrittiin tekemällä siitä laaja, kattava kokonaisuus. Lasten hyötyessä toistosta ja uuden vuodenaikojen vaihtumisen tuodessaan mukanaan uusia kortteja, kestänee 38-kortin pakka aikaa hyvin. Helppoutta toiminnan rikastamiseen haettiin kasvattamalla Saku Sammakon roolia, koska palautekysely mukaan sen avulla lapsia oli helppo motivoida mukaan toimintaan. Tavoite helppoudesta toteutui myös pitämällä korttien toiminnot ja leikit yksinkertaisina. Perehtymistä tai valmistautumista ei vaadita ja käyttöönotto on nopeaa sekä vaivatonta. Toivottavaa on, että kortit saavat aikaan myös uusia oivalluksia, mitä kaikkea metsässä voikaan tehdä ja havahduttaa varhaiskasvattajat pohtimaan pedagogisen toimintansa rikastamismahdollisuuksia.

Kehittämishankkeen tavoitteena oli tuottaa ohjausmateriaali, joka tukee varhaiskasvattajien suunnittelutyötä ja pedagogista toimintaan metsässä. Varsinainen Metsäpakka odottaa vielä käyttäjiään, mutta koepakasta saadusta palautteesta voi päätellä korttien onnistuneen suunnittelutyön tukemisessa. Materiaalin kun kuvattiin muun muassa nimellä "pelastus". Palautekyselyllä saatiin vielä tarkennettua, minkälaista tukea kaivattiin. Ohjausmateriaali itsessään tukee suunnittelua, tarjoten valmiita menetelmiä ja vähentäen näin

suunnittelu taakkaa. Myös oppimisen osa-alueiden nimeäminen helpottaa kasvattajia järjestämään lasten tarpeita vastaavaa toimintaa. Kortit näyttävät käytännössä, miten kyseistä oppimisen osa-aluetta voidaan harjoittaa metsää oppimisympäristönä käyttäen eikä ideoita tarvitse etsiä ja toimintoja suunnitella itse.

Haasteita matkan varrella nousi eteen toimintakorttien kuvituksen kanssa. Suunniteltu ja palautekyselyjen myötä vahvistunut visio Sakun käyttämisestä valokuvana toimintoa kuvaavassa oli haasteellinen toteuttaa. Vaati mielikuvitusta kuvata Sakua kesäisissä puuhissa keskellä talvea eikä vähälumisena talvena ei talvikuvienkaan otto ollut yksinkertaista. Parasta olisi ollut luoda kuvitusta pitkin vuotta, autenttisin vuodenajoin, mutta aikataulun ollessa joustamaton, jouduttiin kuvien kanssa tekemään kompromisseja. Haasteista huolimatta kuvat saavuttavat tarkoituksensa innostaen lapsia sekä tukien vuorovaikutus ja selkeyttäen puhuttua viestiä. Esteettisyyttä tärkeämpää on, että kuva ilmentävät kyseistä toimintaa ja lisäävät näin myös lasten vaikutusmahdollisuuksia.

Entä sitten tavoite tarjota lapsille monipuolisia oppimismahdollisuuksia? Monipuolisuus toteutuu jo oppimisen osa-alueiden kautta, mutta siihen pyrittiin myös huomioimalla lasten palaute, tuore tutkittu tieto lasten oppimisesta sekä vasun määrittämä oppimiskäsitys. Toiminnasta pyrittiin tekemään mahdollisimman motivoivaa ja ilon sekä onnistumisten kautta oppimaan tukevaa. Koepakasta saatu palaute kertoi korttien olleen lapsia innostavia ja tuottaneen onnistumisen kokemuksia, joiden Huutilaisen (2019) ja Määtän (2015) mukaan jo aiemmin todettiin olevan lasten oppimisen tärkeät lähtökohdat. Hyvät mahdollisuudet monipuolisille oppimiskokemuksille vaikuttaisivat siis Metsäpakassa olevan koossa.

Tämä kehittämistyö näyttää toteen osaltaan sen, mitä varhaiskasvatussuunnitelman perusteetkin on nostanut keskiöön: tärkeintä on leikki. Se on lasten tapa elää, oppia ja kasvaa. Varhaiskasvattajien tulee olla mestareita tukemaan kaikkia lapsia osallisiksi leikkiin, näkemään leikin pedagogiset mahdollisuudet ja kätkemään opinpaikkoja leikin lomaan. Metsäpakka on yksi esimerkki, kuinka sen voi tehdä. Toimintakortit välittävät myös leikkiin mukaan heittäytyvän aikuisen sekä käsinukketyöskentelyn -mallia kaikille käyttäjilleen.

Mikä voi olla sen mukaansa tempaavaa, kun leikkimään mukaan hullaantunut aikuinen? Ahonen ja Roos (2019, 11) muistuttavat, kuinka pedagogiikkaa ei esiinny vain ohjatuissa tilanteissa vaan se on läsnä kaikissa arjen eri tilanteissa. Vaikka toimintakortit ovatkin niin sanottua ohjattua toimintaa, uskon niiden tuottavan myös oivalluksia niin leikkiin verhoutu- vasta pedagogiikasta kuin arjen pedagogiikastakin. Korttien tuottamat ohjauskokemukset tukevat kasvattajien omien ajatusten syvenemistä pedagogisesta toiminnasta ja parhaimmillaan tuovat itsevarmuutta suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan järjestämiseen: niin ohjatusti, kuin arjen pedagogiikkanakin.

Vaikka hanke eteni suunnitelman mukaan kohti tavoitteitaan, ovat sen ulottuvuudet yltäneet oletettua kauemmaksi. Saku Sammakon suuri merkitys ja arvo niin lapsille kuin aikuisillekin paljastui palautekyselyn myötä. Hankkeen lopussa ymmärrettiin myös, kuinka Sakun tiivis mukana olo Metsäpakassa, voi toimia hyvänä perehdytyksenä uusille työntekijöille, jotka eivät välttämättä heti tiedä, kuinka tätä Vilinäntalojen sammakko-maskottia voi pedagogisessa työssä hyödyntää. Metsäpakan ohjeistuksia noudatellen Sakun hyödyntäminen on helppoa oppia. Metsäpakka tarjoaa Vilinäntaloille myös mahdollisuuden demonstroida liikuntaan innostavaa ja luovaa leikkiä vaalivaa pedagogiikkaansa esimerkiksi uusille asiakkaille: näin leikimme, tutkimme ja opimme monipuolisesti ja tavoitteellisesti Saku Sammakon kanssa metsässä kaikkina vuodenaikoina. Paitsi aikuisten perehdytykseen, toi kehittämishanke tukea myös lasten ryhmäytymisen ja kaverisuhteiden solminnan tukemiseen. Lasten kaivatessa tukea leikkiin liittymisessä (esimerkiksi toimintakauden alussa) ovat yhteisleikit oiva tapa tuottaa iloisia onnistumisen hetkiä, rohkaista lapsia tutustumaan toisiin ja varmistaa ettei kukaan jää yksin. Kehittämishankeen sivutuotteena syntyikin siis myös konkreettista apua varhaiskasvattajille, jotka pohtivat kuinka tukea uutta ryhmää ryhmäytymisessä. Lisäksi koepakkaa testatessa oli huomattu, että korttien ohjaamat toiminnot tarjoavat kasvattajalle myös hyvän näköalan havainnoida lasten toimintaa.

Kehityshanke päättyy virallisesti tähän, mutta toisaalta kaikki on vasta alussa. Vilinäntalojen yksiköt saavat nyt omat Metsäpakkansa tutkittavakseen ja tuleva kausisuunnitelma rohkaisee ottamaan kortit aktiiviseen käyttöön. Esiin nousee varmasti kehitysideoita sekä uusia leikkejä ja tehtäviä metsään sovellettavaksi. Mahtavaa onkin, että mikään ei estä työyhteisöä jalostamasta pakkaa lasten kanssa vielä eteenpäin. Ja kehittää todella täytyykin varhaiskasvatussuunnitelman velvoittaessa varhaiskasvattajia jatkuvaan toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämiseen (Opetushallitus 2018, 56-57). Toisaalta pakan jääminen pois käytöstä ei sekään välttämättä ole huono asia vaan voi kertoa sen täyttyneen tehtävänsä. Kasvattajat ovat imeneet itseensä toimintaideoita, kokeneet iloa ja onnistumisia metsässä lasten kanssa ja lähteneet ideoimaan uusia puuhia. Eväät pedagogisen toiminnan lisäämiseksi ja monipuolistamiseksi on hyödynnetty, mutta jos tulee hetki, jolloin kasvattaja kaipaa tukea toiminnan suunnitteluun, voidaan kortit kaivaa esiin ja palata taas innostavien touhujen äärelle. Tärkeintä kuitenkin on, että kipinä metsässä leikkimiseen ja oppimiseen on syttynyt.

LÄHTEET

- Aartolahti, T. 2012 Miten metsä innostaa lasta – Lähiluonto esikouluikäisen leikki- ja oppimisympäristönä. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [viitattu 17.11.2019] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/53624/Aartolahti_Tuija.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ahonen, L. & Roos, P. 2019 Iloa ja oivalluksia, Pedagogiikan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Vaasa: Wasa Graphics Oy
- Alanoja, H. & Kulju, H. 2012. Monikulttuuristen lasten kielenkehityksen tukeminen suomen toisena kielenä -kerhossa. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö [viitattu 1.1.2020] Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/38740>
- Arjanne S. Huldén P. Leinonen M. Liimola A. Lähdesmäki S. & Pirttilä I. 2000. Metsän oppimispolku - metsä- ja puuopetuksen malli [viitattu 1.1.2020] Saatavissa: <https://smy.fi/materiaali/metsan-oppimispolku/>
- Arvonen, S. 2014. Metsämieli – Luonnollinen menetelmä mielentaitoihin. Helsinki: Metsäkustannus Oy
- Asanti, R. & Sääkslahti, A. 2010. Liikuntaa monipuolisesti päiväkodissa. Teoksessa R. Korhonen, M-L. Rönkkö & J. Aerila (toim.) Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Turku: Uniprint, 88, 92-93.
- Elo, Aulikki. 2017. Savon Sanomat [viitattu 27.10.2019]. Saatavissa: <https://www.savonsanomat.fi/savo/Luonto-tulee-tutuksi-metsäesikoulussa-vain-myrsky-ja-pakkanen-estävät-ulkoilun/947989>
- Haapala, H., Hirvensalo, M., Laine, K., Laakso, L., Hakonen, H., Kankaanpää, A., Lintunen, T. & Tammelin, T. 2014. Recess physical activity and school-related social factors in Finnish primary and lower secondary schools: cross-sectional associations. [viitattu 10.2.2020] Saatavissa: <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/1471-2458-14-1114>
- Hakala, T. 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi S. Remes P. & Sajavaara P. 2012. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

- Homan-Helenius, P. & Yli-Viikari, A. 2017. Lasten luontosuhde kehittyä tekemällä ja kokeamalla. [viitattu 8.1.2020] Saatavissa: <https://unlimited.hamk.fi/hyvinvointi-ja-sote-ala/lasten-luontosuhde/#.XqL5LoVOKP8>
- Huhmarniemi, M. 2017. Metsäleikkejä kestävään kehitykseen. Teoksessa Granö P. Hiltunen M. & Jokela T. (toim.) Suhteessa maailmaan: Ympäristöt oppimisen avaajina. (s.109-130) Tampere: Punamusta Oy.
- Huottilainen, M. 2019. Näin aivot oppivat. Jyväskylä: PS-kustannus
- Hämäläinen, J. 2018 Ulkona oppimisen käsitteitä ja opettajien käsityksiä. Teoksessa: Laine, A. Elonheimo, M. & Kettunen, A. (toim.) Loikkaa ulkoluokkaan, opas ulkona opettamiseen. Ulvila: Plusprint. S. 11-15
- Isoaho, T. & Puntanen, J. 2018. Metsä oppimisen mahdollistajana varhaiskasvatuksessa. [viitattu 8.1.2020] Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/153070>
- Jantunen, T. Suutarla, S. & Heino, N. 2019. Leikin Taikaa. Helsinki: Into.
- Kananen, K. 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas: Avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kang, J. 2017. Implementation and implication of inquiry-based science education in the Finnish context: evidence from international large-scale assessments: PISA and TIMSS [viitattu 22.1.2020] Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2631-9>
- Kangas, M. 2010. The school of the Future : theoretical and pedagogical approaches for creative and playful learning environments. [viitattu 20.1.2020] Saatavissa: <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61661>
- Koikkalainen, M. 2015. Mennään mehtään!- Ideoita luontokasvatukseen päiväkodissa. Sosiaalialan koulutusohjelma. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö [viitattu 17.11.2019]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/104248/Milla%20Koikkalainen%20opinnaytetyo.pdf?sequence=1>
- Komulainen, J. Lanki, T. Sipilä, R. & Tyrväinen, L. 2018. Mitä tiedetään metsän terveys-
hyödyistä? Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim [viitattu 27.10.2019] Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2018/13/duo14421>
- Korhonen, S. & Vuorenmaa, S. 2016. 100 askelta luontoon, ideakansio päiväkotit Onnimannin lähiluonnon hyödyntämiseen. Sosiaalialan koulutusohjelma. Centria ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [viitattu 12.4.2018] Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/111081>

Korpela, K- & Paronen, O. 2011. Ulkoilun hyvinvointivaikutukset. Julkaisussa: Sievänen, T & Neuvonen M. (toim.) Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja. S 80-89.

Kronqvist, E-L. & Kumpulainen, K. (2011). Lapsuuden oppimisympäristöt. Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOYpro Oy

Laitinen, S. 2018 Development of children's motivational orientations from ages 4 to 9 : stability and changes of motivational profiles before school-age as a function of early language skills. [viitattu 22.1.2020] Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7503-7>

Leskinen, S. & Vaihemäki, S. 2018. Luonto pedagogisena oppimisympäristönä – Toimintakortteja kasvattajille. Sosiaalialan koulutusohjelma. Laurea ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [viitattu 17.11.2019] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150432/Leskinen_Sanna%20%20Vaihemaki_Sari.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. Otava.

Manninen, S. 2018. Kouluviihtyvyys ja siihen liittyvät tekijät peruskoulussa ja toisen asteen opinnoissa [viitattu 9.2.2020] Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57878/978-951-39-7429-9_v%c3%a4it%c3%b6s18052018%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Matarma, T. 2020. Associations between motor skills, physical activity, and sedentary behavior - Early childhood in focus. [viitattu 1.4.2020] Saatavissa: <https://www.utupub.fi/handle/10024/148969>

Mikkola, P. & Nivalainen, K. (2009). Lapsella hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto Oy.

Määttä, E. 2015. Setting Young Children Up for Success – Approaching Motivation through Children's Perceptions of Their. [viitattu 22.1.2020] Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-0888-6>

Ojasalo, K. Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.

Opetushallitus. 2019. Mitä on varhaiskasvatus? [viitattu 25.12.2019]. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet [viitattu 16.11.2019]. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

- Parikka-Nihti, M. & Suomela, L. (2014). Iloa ja ihmettelyä: ympäristökasvatus varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Parikka-Nihti, M. 2011. Pieniä puroja. Kasvua kohti kestävää kehitystä. Helsinki: Lasten keskus.
- Parkkima, T. 2019. Luonto ja terveys [viitattu 27.10.2019]. Saatavissa: <https://www.allergia.fi/luontoaskel/luonto-ja-terveys/>
- Puhakka, R. 2018. Luonnosta hyvinvointia ja terveyttä koululaisille. Teoksessa: Laine, A. Elonheimo, M. & Kettunen, A. (toim.) Loikkaa ulkoluokkaan, opas ulkona opettamiseen. Ulvila: Plusprint. s. 20-21.
- Pulkkinen, P. 2019. AA-luento. Lahti. 30.9.2020.
- Päiväkoti Vilinä Oy. 20219a. Toiminta-ajatus. Päiväkoti Vilinä Oy [viitattu 2.10.2019]. Saatavissa: <http://vilina.fi/toiminnan-ajatus/>
- Päiväkoti Vilinä Oy. 2019b. Vilinäntalojen aarre. [viitattu 2.10.2019] Saatavissa: <http://vilina.fi/wp-content/uploads/2018/10/AARRE-2018.pdf>
- Päiväkoti Vilinä Oy. 2019c. [viitattu 5.4.2020] Saatavissa: <https://www.instagram.com/vilinantalo/?hl=fi>
- Päiväkoti Vilinä OY. 2019d. Toiminnan juuret. [viitattu 2.10.2019] Saatavissa: <http://vilina.fi/toiminnan-juuret/>
- Roos, P. 2016. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Vaasa: Waasa Graphics Oy.
- Salonen K. Eloranta S. Hautala T. & Kinon S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Survey Monkey. 2019. Laadullisen tutkimuksen tekeminen [viitattu 16.11.2019] Saatavissa: <https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>
- Syväoja, H. 2016. Liikkuva keho, tehokkaat aivot. [viitattu 2.1.2020] Saatavissa: <https://liihastoitori.wordpress.com/2016/08/17/liikkumisen-merkityksesta-oppimiselle-syvaoja/>
- Syväoja, H., Kantomaa, M., Ahonen, T., Hakonen, H., Kankaanpää, A. & Tammelin, T. 2013. Physical Activity, Secentary Behaviour, and Academic Performance in Finnish Children. [viitattu 10.2.2020] Saatavissa: https://journals.lww.com/acsm-msse/Fulltext/2013/11000/Physical_Activity,_Sedentary_Behavior,_and.10.aspx

- Syväoja, H., Kantomaa, M., Laine, K., Jaakkola, T., Pyhältö, K. & Tammelin, T. 2012. Liikunta ja oppiminen. Opetushallituksen tilannekatsaus. [viitattu 10.2.2020] Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/144729_liikunta_ja_oppiminen_2_0.pdf
- Tarkka, K. 2020. VASU-perusteet leikin asialla. [viitattu 17.2.2020] Saatavissa <https://leikkipaiva.fi/vasu-perusteet-leikin-asialla/>
- Tiede. 2017. Luonto vahvistaa lasten keskittymiskykyä. [viitattu 15.1.2020] Saatavissa: <https://www.tiede.fi/artikkeli/uutiset/luonto-vahvistaa-lasten-keskittymiskyky>
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Toivanen, T. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L. (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 30–35
- Torén, B. 2000. Käsi nuken sydämellä. Käsinukke pedagogisena välineenä. Helsinki: Tammi.
- Turja, L. 2004. Lapset laadun määrittäjinä ja arvioijina. Teoksessa P. Kupila (toim.) Arvioidaan yhdessä -näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Tammi, 9–3.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK 2017. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. [viitattu 9.2.2020] Saatavissa: <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ammattikorkeakoulujen%20opinnäytetöiden%20eettiset%20suositukset.pdf>
- Tyrväinen, L. Korpela, K. & Ojala, A. 2014. Luonnon virkistyskäytön terveys- ja hyvinvointihyödyt. Teoksessa: Tyrväinen, L. Sievänen, T. Tuulentie, S. & Kurttila, M. (toim.) 2014. Hyvinvointia Metsästä. Helsinki: SKS. Kirjokansi 90, s. 48–58.
- Vataja, K. 2012. Kehittyvä työyhteisö - Itsearviointin hyödyntäminen työyhteisön kehittämisessä kunnallisessa sosiaalitoimessa. [viitattu 20.1.2020] Saatavissa: <http://www.julkari.fi/handle/10024/90859>
- Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Helsinki: Tammi.
- Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Woods, A. 2013. How outdoor play inspires independent learning for early years. [viitattu 20.1.2020] Saatavissa: <https://www.theguardian.com/teacher-network/teacher-blog/2013/jun/04/outdoor-play-inspires-independent-learning-for-early-years>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Sakun Metsäpakka

Olet saanut käsiisi ensimmäisen pienen koeversion Saku Sammakon Metsäpakasta. Korttipakan kehittämissanke on Varhaiskasvatuksen opettajan pätevyys -opintojeni opinnäytetyö.

Opinnäytetyön tarkoituksena on innostaa kasvattajia lisäämään ja monipuolistamaan metsän käyttöä pedagogisena oppimisympäristönä ja näyttää kuinka metsän etuja ja mahdollisuuksia hyödyntäen oppimisen osa-alueita voidaan helposti toteuttaa metsässä. Tavoitteena on tuottaa Vilinäntaloille käytännön työvälineeksi ohjausmateriaali, joka tukee varhaiskasvattajien suunnittelutyötä ja pedagogista toimintaa metsässä. Mukana kehittämishankkeen tuotoksessa loikkii Saku Sammako.

Mielipiteesi on arvokas, sillä korttipakasta rakennetaan työvälinettä juuri sinulle. Toivonkin, että ottaisit testipakan kokeiluun lähtiessäsi lapsiryhmän kanssa metsään. Mukaan kannattaa ottaa myös Saku Sammako. Voit testata pakkaa yksin tai tiimitoverisi kanssa. Mitä useammin, sen parempi. Tutustu korttien toimintoihin ja valitse ryhmäsi tarpeita parhaiten vastaava kortti/ kortit.

Keskustele kokemuksistasi tiimikaverin kanssa, arvioi ja pohdi. Liitteenä olevalle palautelomakkeelle toivon sinun kirjaavan kokemuksesi, mielipiteesi ja toiveesi. Kyselylomakkeella kerään tietoa erityisesti siitä:

- Minkälainen ohjausmateriaali tukisi pedagogista toimintaasi metsässä ja innostaisi sinua entistä enemmän hyödyntämään metsää oppimisympäristönä?
- Minkälaiset oppimissisällöt tukisivat työtä lasten oppimisen ja kasvun tukemiseksi parhaiten?
- Mitkä ulkoiset ominaisuudet tekisivät toimintakortteista mahdollisimman helposti hyödynnettävät metsässä?
- Vai eivätkö kortit toimi ollenkaan ja sinulla on esittää oma idea ohjausmateriaaliksi?

Palautekyselyt kerätään takaisin viikolla 51. Palautekyselyn tuomaa tietoa hyödyntäen muovataan ohjausmateriaalia vastaamaan Vilinäntalojen varhaiskasvattajien tarpeita. Varhaiskasvattajien tarpeiden lisäksi sisällön kehittämistä ohjaavat myös valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen-osa-alueet sekä lapselle ominaiset tavat oppia. Korttien kehittämisessä huomioidaan myös erityisesti sen vaivaton hyödynnettävyys ja kestävä kehityksen periaatteet.

Teidän varhaiskasvattajien lisäksi myös lasten ääntä halutaan tuoda kuuluville. Toivoisinkin, että metsäretken päätteeksi varaisit hetken toiminnalliselle palautteen keruulle lasten kanssa. Voit valita ryhmällesi sopivimman keinon seuraavalla sivulla olevista vaihtoehdoista. Lisäksi pyytäisin sinua sopivaksi katsomallasi hetkellä (esim. Huomenta hetki tmv.) Saku Sammakon suulla kysymään lasten toiveita: mitä uutta he haluaisivat metsässä tehdä. Lapset voivat sujauttaa avullasi lapulle kirjoitetut toiveet Sakun suuhun. Toivelappuset voit liittää palautekyselyn kirjjekuoreen.

Kiitos jo nyt avustasi!

Ystävällisin terveisin Salla Riikonen

Liite 2. Tutkimuslupa

Hei,

olen Päiväkoti Pulinan lastentarhanopettaja Salla Riikonen ja toteutan varhaiskasvatuksen opettajan pätevyys -opintojeni opinnäytetyönä kehittämishankkeen Vilinäntaloille. Hankkeen tarkoituksena on innostaa kasvattajia lisäämään ja monipuolistamaan metsän käyttöä oppimisympäristönä ja näyttää kuinka metsän etuja ja mahdollisuuksia hyödyntäen oppimisen osa-alueita voidaan helposti toteuttaa metsässä. Tavoitteena on tuottaa Vilinäntalojen kasvattajien käyttöön ohjausmateriaali, joka tukee varhaiskasvattajien suunnittelutyötä ja pedagogista toimintaa metsässä sekä tarjoaa lapsille monipuolisia oppimismahdollisuuksia.

Kehittämishankkeen tuotoksena kehitellään Sakun metsäpakkaa, jonka koeversion lapsesi päiväkoti on saanut nyt kokeiluun. Yhtenä tiedonkeruumenetelmänä käytetään koeversion testaamista lasten kanssa ja siitä kerättävää palautekyselyä. Ryhmänne varhaiskasvattajat kokeilevat korttipakkaa lasten kanssa metsäretkellä ja vastaavat palautekyselyyn. Kyselyssä kartoitetaan kasvattajien kokemuksia, tarpeita ja toiveita metsäpakkaan liittyen sekä havaintoja siitä, kuinka lapset motivoituivat mukaan tehtäviin/leikkeihin ja minkälaisia tunteita ne herättivät. Lapsilta itseltään kerätään myös toiminnallisin keinoin mielipiteitä metsäpakasta. Lapset pääsevät lisäksi sujauttamaan Saku Sammakon suuhun toiveita siitä, mitä uutta he haluaisivat metsässä tehdä.

Lasten mielipiteitä ja toiveita käsitellään nimettömästi ja niistä saatua tietoa käytetään ainoastaan kehittämishankkeeseen. Pyydänkin nyt lupaanne lapsen osallistumiselle metsäpakan kokeiluun ja palautteenkeruuseen.

Jouluisin terveisin!

Salla Riikonen

Lapsen nimi _____

- Lapseni SAA osallistua Sakun metsäpakan testaukseen ja palautteenkeruuseen
 Lapseni EI SAA osallistua Sakun metsäpakan testaukseen ja palautteenkeruuseen

Aika & paikka _____

Huoltajan allekirjoitus _____

Liite 3. Kyselylomake

Palautekysely

Sakun Metsäpakka

Korttien sisältö

<p>Minkälainen kokemus kortin esittämän toiminnon ohjaaminen oli?</p>	<p>Miten kortit rikastivat (vai rikastivatko) metsäretkeänne? Toivatko ne jotain uutta mukaan?</p>
<p>Minkälainen korttien sisältö helpottaisi pedagogista suunnittelutyötäsi?</p>	<p>Minkälaisen informaation korteissa (itse toimintaohjeen lisäksi) kokisit olevan sinulle hyödyksi?</p>
<p>Minkälainen korttien sisältö innostaisi sinua hyödyntämään metsää oppimisympäristönä entistä enemmän?</p>	<p>Minkälaisten korttien oppimisalueiden kokisit edistävän lapsiryhmäsi oppimista ja kasvua metsäympäristössä eniten?</p>

Korttien ulkoiset ominaisuudet

Minkälaisena koit korttien käytettävyyden ulkomuodon ja muotoilun näkökulmasta?	Mikä tekisi korteista vielä helppokäyttöisemmät?
Jos et kokenut kortteja toimivaksi ulkomuodoltaan, tuliko mieleen parempaa toteutusvaihtoehtoa?	Oivalluksia, ideoita? Minkälaisia ajatuksia kokeilu nosti? Sana on vapaa!

Lasten näkökulma

Kuinka lapset kiinnostuivat tehtävistä/leikeistä?	Minkälaisia tunteita korttien parissa koettiin?
--	--

Liite 4. Toimintakortit

SAKU SAMMAKON METSÄPAKKA

SUUNNITTELLUT:
Salla Riihonen

SAKU SAMMAKON METSÄPAKKA

TOIMINTAVINKKEJÄ METSÄRETKIÄ RIKASTAMAAN

Tästä korttipakasta löydät hauskoja, monipuolisia metsässä toteutettavaksi sopivia leikkejä, touhuja ja tehtäviä tukemaan varhaiskasvatusikäisten lasten kasvua ja kehitystä. Nappaa siis mukaan Saku Sammako, sopiva nippu kortteja ja lähde metsään!

Kuvat kertovat, mihin vuodenaikaan toiminta sopii

Syksy	Talvi	Kevät	Kesä
			

ja värit, mikä oppimisen osa-alue toiminnassa painottuu.

Kasvan liikun kehityn Minä ja meidän yhteisömme

Tutkin ja toimin ympäristössäni Kielten rikas maailma
monet muodot

AUTETAAN AURINKOA

"Kevätsää lämmittää,
Luonnon eloon herättää,
Kevät lumen sulattaa,
Auringossa sulaa maa."

SAKU RIEMUITSEE KEVÄÄSTÄ. JUTELLAAN KEVÄÄN MERKEISTÄ: LISÄÄNTYNEESTÄ AURINGONVALOSTA JA LÄMMÖSTÄ, JOKA SULATTAJAA JÄÄN JA LUMEN. AUTETAAN KEVÄTAURINKOA LUMEN SULATUKSESSA! KOPUTELLAAN JÄÄTÄ RIKKI, KAIVETAAN MAATA ESIIN LUMEN ALTA JA KANNETAAN LUMET LÄTÄKÖIHIN SULAMAAN. KEVÄT SAA TULLA!

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

ELÄIMET RYÖSTÖRETKELLÄ

ALKUVALMISTELUKSI KERÄTÄÄN ISO KEKO KÄPYJÄ. JAETAAN LAPSET ELÄINRYHMIIN (ESIM. KETUT, JÄNIKSET, SUDET, HIIRET), JOTKA PERUSTAVAT PESÄPAIKKANSÄ NIIN, ETTÄ ETÄISYYDET TOISIIN PESIIN OVAT SUUNNILLEEN YHTÄ PITKÄT (10-15M). SAKU KIERTÄÄ KYSELEMÄSSÄ: KETÄS TÄÄLLÄ ASUU, JA LAPSET VOIVAT ESITTÄÄ, KUINKA KYSEINEN ELÄIN ÄÄNTELEE. SAKU JAKAA KAIKKIIN PESIIN YHTÄ MONTA (N.10) KÄPYÄ. ELÄINTEN MAHAT KURNIVAT JA NIIDEN TEKEE MIELI VIELÄ ENEMMIN KÄPYJÄ, JOTEN NE LÄHTEVÄT RYÖSTÖRETKELLE TOISIIN PESIIN (NS. PESÄN RYÖSTÖ -LEIKKI). OMAAN PESÄÄN SAA RYÖSTÄÄ VAIN YHDEN KÄVYN KERRALLAAN. SAKU ANTAA ALOITUS JA LOPETUS ÄÄNIMERKIN. RYÖSTÖRETKEN PÄÄTTEEKSI LASKETAAN KUINKA PALJON MISSÄKIN PESÄSSÄ ON KÄPYJÄ.

Kasvan liikun Minä ja meidän Tutkin ja toimin
kehityn yhteisönne ympäristössäni

ETSI SAKULLE...

SAKU ON LÖYTÄNYT LUONNOSTA ESINEEN (KEPPI, KÄPY, KIVI, LEHTI). LASTEN TEHTÄVÄ ON TUODA SAMANLAINEN, MUTTA: PAINAVAMPI, PIDEMPI, PIENEMPI JNE. VERTAILKAA JA MITTAILKAA TUOTUJA ESINEITÄ SAKUN OMAAN. MYÖS LAPSET VOIVAT KEKSIÄ VUOROLLAAN OHJEEN, MITÄ ETSITÄÄN.

SOVELLA: LISÄÄ VAIKEUSASTETTA ESIM.

KÄSITTEILLÄ: LEVEÄMPI, TERÄVÄMPI, VÄRIKÄÄMPI, SILEÄMPI, KOVEMPI JNE.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

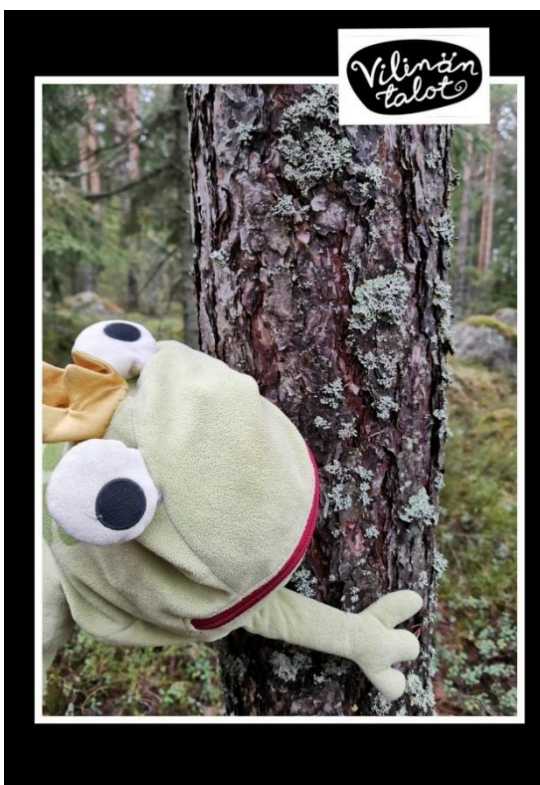

HALATAAN PUITA

JOKAINEN SAA VALITA ENSIN PUUN, JONKA LUOKSE MENE. SAKU JA AIKUIHENKIN MENEVÄT YHDEN PUUN LUO. RAUHOITUTAAN JA KATSELLAAN PUUNRUNKOA OIKEIN TARKASTI. MITÄ SIINÄ NÄKYÄÄ? MITÄ SE TUO MIELEEN? SEURAAVAKSI KOKEILLAAN, MILTÄ PUU TUNTUU. TUNNUSTELLAAN PUUTA JA JUTELLAAN AJATUKSISTA. ENTÄ TUOKSUUKO PUU JOLLEKIN? NUUHKITAAN. SITTEEN VOI PAINAA KORVAN PUU RUNKOON JA KUUNNELLA, MITÄ PUUSTA KUULUU. MISTÄHÄN ÄÄNI TULEE? LOPUKSI SULJETAAN SILMÄT, PAINETAAN POSKI PUUTA VASTEN JA ANNETAAN PUULLE ISO, PITKÄ HALAUS. RUPATELLAAN VIELÄ HETKI: MILTÄ TUNTUU? SAITKO PUUSTA ESIM. VOIMAA, ILOA, ENERGIAA...?

Tutkin ja toimin Minä ja meidän
ympäristössäni yhteisönne

HYTTYSEN LENTO

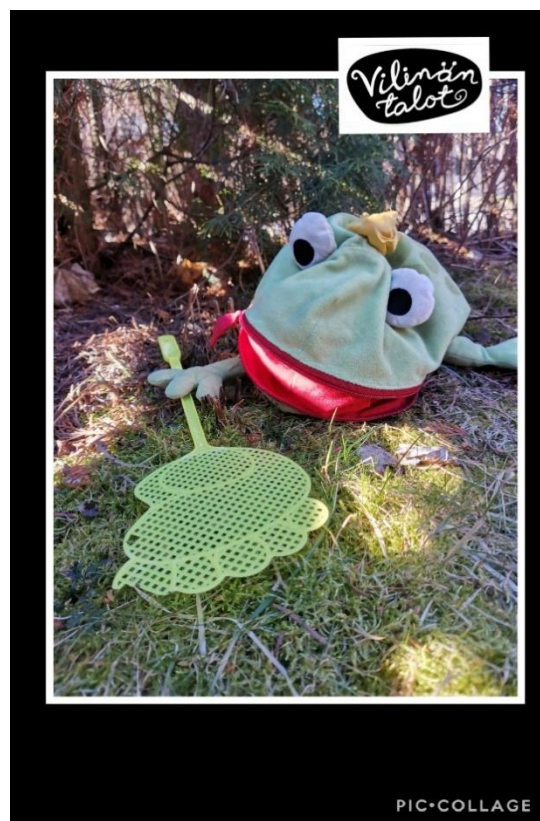
KESÄ ON TUONUT SAKUN KIUSAKSI MUKANAAN HYTTYSET. TAPAILLAAN YHDESSÄ HYTTYSEN ININÄÄ. VÄLILLÄ SE KUULUU IHAN HILJAA, LÄHEMMÄKSI LENTÄESSÄ ÄÄNI KOVENE. SAKU HIIKAISEE RUUMIINOSIA JOIHON HYTTYNEN ISTAHTAA, LÄISKÄISTÄÄN SE ÄKKIÄ POIS!

SEURAAVAKSI JOKU SAA OLLA HYTTYNEN JA LÄHTEÄ INISTEN LENTELEMÄÄN METSÄSSÄ. MUUT OVAT SILMÄT KIINNI JA OSOITTAVAT SORMELLAAN SUUNTAAN, JOSSA KUULEVAT HYTTYSEN INISEVÄN.

SOVELLA: MITÄ MUITA ÖTÖKÖITÄ JA NIIDEN ÄÄNIÄ (SURINOITA, PÖRINÖITÄ) LUONNOSSA VOI KUULLA?

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Kasvan liikun
kehityn

JÄÄKUNINGAS JA AURINKO

HAVAINNOIDAAN KEVÄTTALVEN SÄÄTÄ. PAKKANEN JÄÄDYTTÄÄ, AURINGON LÄMPÖ JA VALO SULATTAÄ. SAKULLA ON MIELESSÄ LEIKKI: JÄÄKUNINGAS JA AURINKO. JÄÄKUNINGAS YRITTÄÄ OTTAA MUITA LEIKKIJÖITÄ KIINNI. KUN HÄN SAA KOSKETTAMALLA JONKUN LEIKKIJÄN KIINNI, TÄMÄ JÄÄTYY PATSAAKSI JA JÄÄ SIIHEN ASEENTON MIHIN PYSÄHTYI. SAKU ON AURINKO, (JOKA KULKEE YHDEN LAPSEN SYLISSÄ VUOROLLAAN). KUN AURINKO KÄY KOSKETTAMASSA JÄÄPATSASTA, TÄMÄ SULAA JA PÄÄSEE TAKAISIN LEIKKIIN.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Kasvan, liikun kehityn

KASVIKASVOT

RAJATKAA MAAHAN SOIKEAT KASVOT KEPILLÄ PIIRTÄEN, PIKKU KEPPEJÄ HYÖDYNTÄEN TAI KÄYTTÄKÄÄ POHJANA KANTOJA. SAKU VOI ANTAA OHJEITA YKSITELLEN: "ETSI KASVOIHIN SILMÄT." TAI LAPSET VOIVAT SUORAAN LÄHTEÄ KOKOAMAAN KASVOJA LUONNONANTIMIA MIELENSÄ MUKAAN HYÖDYNTÄEN. SAKU VOI ANTAA OHJEEKSI TEHDÄ OMAKUVAN TAI VAIKKA METSÄNPEIKON.

SOVELLA: JOKAINEN VOI KERTOÄ TEKEMÄNSÄ TYYPIN TARINAN. MIKÄ SEN NIMI ON? MISSÄ SE ASUU? MISTÄ SE TYKKÄÄ? JNE. VOITTE MYÖS TEHDÄ HASSUNKURISIA KASVOJA, JOISSA VOI OLLA VAIKKA 3 SILMÄÄ, 4 KORVAA...

Ilmaisun monet muodot

KEPPIKEKSINNÖT

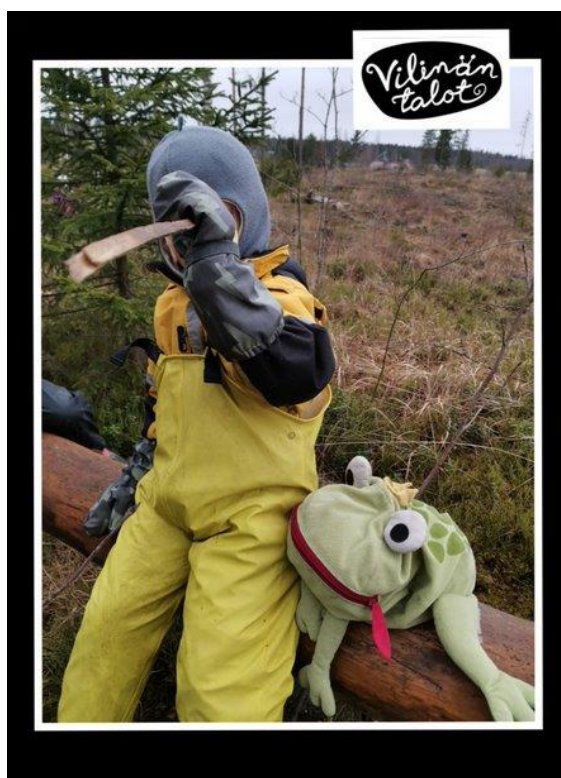
SAKU PYYTÄÄ LAPSLA ETSIMÄÄN METSÄSTÄ KEPIN.
KUN KAIKILLA ON KEPPI KEKSII AIKUIVEN
ENSIN JONKIN ESIMERKIN, MITÄ KEPPI VOI
ESITTÄÄ JA ARVUTTELEE LAPSILTA: "MIKÄ TÄMÄ
ON?" KEPIN VOI ESITTÄÄ OLEVAN ESIM.
KÄNNYKKÄ, HEVONEN, PILLI... VAIN
MIELIKUVITUS ON RAJANA! SITTEEN ONKIN
LASTEN VUORO ESITTÄÄ JA MUUT ARVUTTELEVAT.

Ilmaisun
monet muodot

LOPUKSI SAKU ANTAA LAPSILLE TEHTÄVÄKSI
LAJITELLA KEPIT PITUUSJÄRJESTYKSEEN.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

KEVÄÄN JA SYKSYN MERKIT

SAKU ON HÄMILLÄÄN: MITÄ NE VUODEN AJAT
OLIVATKAAN? MISTÄ TIETÄÄ, MIKÄ VUODENAIKA ON
NYT? VOI SAKUA... ONNEKSI OSAAMME AUTTAA! LAPSET
SAAVAT VUOROLLAAN (TAI PAREITTAIN) SAKUN
KAINALOONSA JA ESITTELEVÄT SILLE LÖYTÄMIÄN
JOHTOLANKOJA VUODENAJASTA. LASTEN KEKSIMÄT
ASIAT MYÖS KUVATAAN JA KOOSTETAAN NIISTÄ YHDESSÄ
TIETOISKU-VIDEO.

Tutkin ja toimin ympäristössäni Minä ja meidän yhteisömme

KOSKETUS KIERTÄÄ

ASETUTAAN PIIRIIN JA SAKU LÄHETTÄÄ KIERTOON KIVAN KOSKETUKSEN. SE VOI OLLA ESIM. SILITYS, KUTITUS TAI PUHALUS NISKAAN. JUTELLAAN, MILTÄ KOSKETUS TUNTUI. MINKÄLAINEN KOSKETUS TAAS EI TUNTUISI KIVALTA. LAPSET SAAVAT KEKSIÄ JA LÄHETTÄÄ KIERTOON LISÄÄ KOSKETUKSIA.

Minä ja meidän yhteisömme

KUKA AUTTAISI?

SAKU KUISKUTTAÄ: SE HALUAI SI KORKEALLE PUUN OKSALLE JA TARVITSEE APUA. NOSTETAAN SAKU OKSALLE. KIITOS AVUSTA! OLETKO SINÄ PYYTÄNYT JOSKUS APUA TAI AUTTANUT MUITA? SAKU ON AINA KIN HYVÄ AUTTAMAAN SYÖMISESSÄ! AIKUINEN KERTOO ERILAI SIA TILANTEITA. OTA SITÄ KAVERIA OLKAPÄÄSTÄ, KENELTÄ PYYTÄISIT APUA KUN PITÄISI:

- ... kerätä korillinen mustikoita
- ... hätistää äkäinen karhu matkoihinsa
- ... hoitaa sorkkansa satuttanutta hirveä
- ... nostaa painava kivi pois polulta
- ... tanssia sadetanssi
- ... ruokkia nälkäistä siiliä

JA SITTEN VAIN KEKSI MÄÄN YHDESSÄ LISÄÄ TILANTEITA!

Minä ja meidän yhteisömme

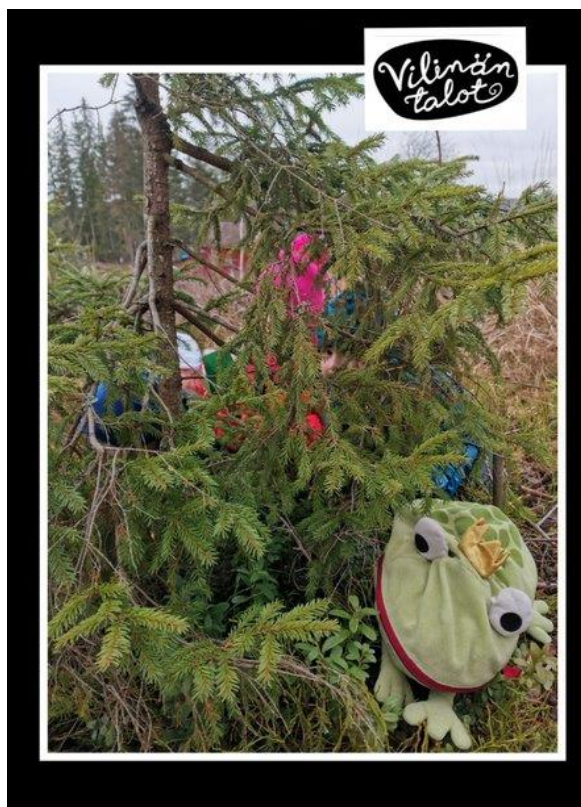
KUKKUU!

"KUKKUU, KUKKUU." MITÄ ELÄINTÄ SAKU ESITTÄÄ?
 NO KÄKIHÄN SE ON. JOKU LAPSISTA SAA SAKUN
 MUKAANSA JA MUIDEN LASKIESSA SILMÄT UMMESSA,
 PIILOUTUU KÄEKSI METSÄÄN. MUUT LÄHTEVÄT
 ETSIMÄÄN JA KÄKI "KUKKUU" (ENSIN HILJAA JA
 HARVAKSELTAAN) PIILOSTAAN. LÖYDETTYÄÄN KÄEN
 LEIKKIJÄT PIILOUTUVAT SITÄ MUKAA PESÄÄN KÄEN
 KAVERIKSI. KUN KAIKKI LEIKKIJÄT OVAT PESÄSSÄ,
 SAKU LOITKAA SEURAAVAN KÄEN SYLIIN, JOKA
 PIILOUTUU TOISTEN JÄÄDESSÄ LASKEMAAN.

SOVELLA: PIILOSSAHAN VOI HUHUILLA
 MYÖS PÖLLO! TAI ULVOA SUSI...

Minä ja meidän yhteisömme Tutkin ja toimin

LAULETAAN ELÄINTEN KIELELLÄ

SAKUA LAULATTAAN. MUTTA OSAATTEKO
 TE LAULAA ELÄINTEN KIELELLÄ!?
 VALITAAN LAPSILLE TUTTU SÄVEL (ESIM.
 TUIKI TUIKI TÄHTÖNEN) JA
 LAULETAAN LASTEN KEKSIMILLÄ
 "ELÄINTEN KIELELLÄ" ESIM. POSSUINA:
 "RÖH RÖH RÖH RÖH..."

SOVELLA: KEKSIKÄÄ KULLEKIN ELÄIMELLE SOPIVA
 TANSSILIIKE, JOTA LAULAESSA VOI TEHDÄ.

Ilmaisen monet muodot Kielten rikas maailma

LIEROKYSYMYKSIÄ

ENSIN SUORA, SITTEEN KIERO,
KASTEMATO, ELI _____
MAATA MYÖTEN MATAA,
SYYSPÄIVÄ, VETTÄ _____
LEHDET ALKAA MAATUA.
VOIKO KASTEMATO _____
MIETITÄÄNPÄ VÄHÄN
VASTAUSTA _____

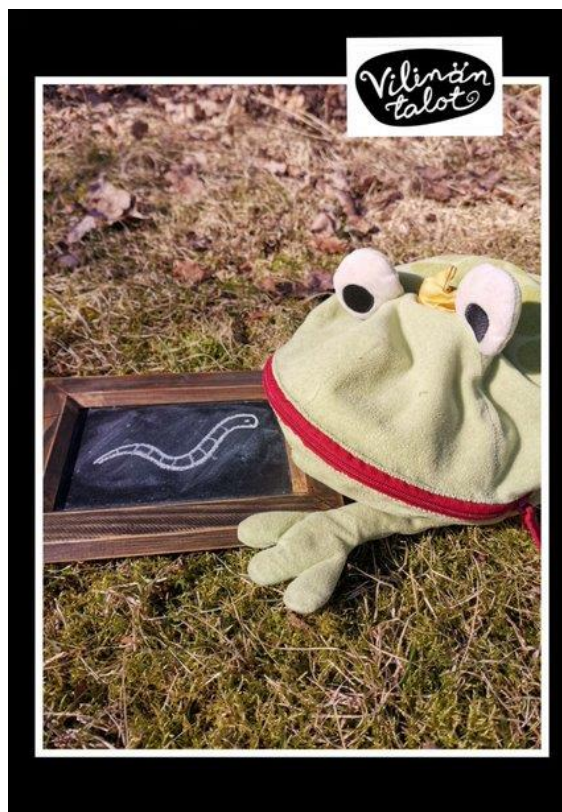

-Jukka Itkonen, Hirvi irtistää

SITTEEN KAIKKI LIEROJA ETSIMÄÄN!

Kielten rikas
maailma

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

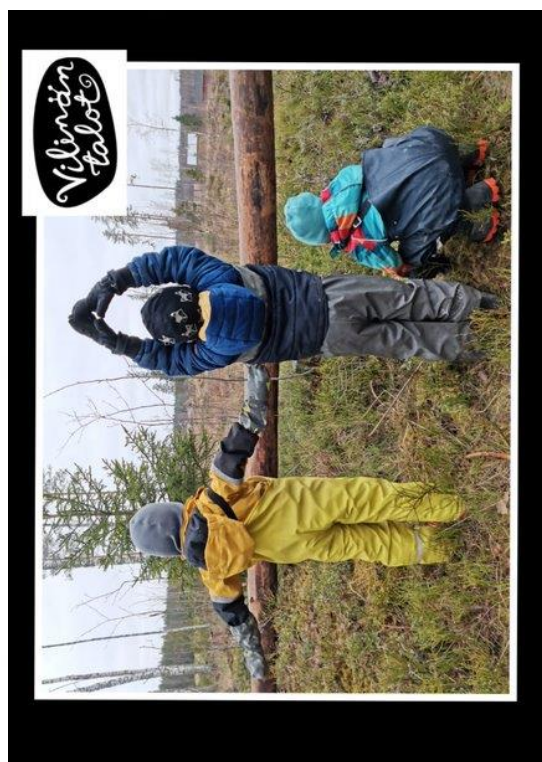
LUMIPALLO, JÄÄPUIKKO, LUMIUKKO

TALLUSTELLAAN METSÄSSÄ KORVAT TARKKOINA,
SILLÄ SAKU ANTAA OHJEITA. KUN SAKU HUUTAA:
LUMIPALLO - MENNÄÄN KYKKYYN PALLOKSI,
JÄÄPUIKKO - VARPAILLEEN SUORIKSI YLÖSPÄIN,
LUMIUKKO - SEISTÄÄN KÄDET LEVÄLLÄÄN.

SOVELLA: LAPSET SAAVAT VUOROLLAAN HUUEDELLA SAKUN
KANSKA OHJEITA. LAPSET VOIVAT KEKSTÄ
MYÖS VIELÄ NELJÄNNEN TALVISEN ASENNON.

Kasvan liikun
kehityn

METSÄ- MUODOSTELMAT

SAKU JAKAA LAPSILLE JOKO KIVEN,
KÄVYN TAI KEPIN. TEHDÄÄN SEURAAVAKSI
MUODOSTELMIA OHJEEN MUKAAN:

- RYHMÄ, JOSSA ON VAIN KIVIÄ, KÄPYJÄ TAI KEPPEJÄ
- RYHMÄ, JOSSA ON YKSI JOKAISTA ESINETTÄ
- JONO, JOSSA OVAT ENSIN PERÄKKÄIN KEPIT, SITTEN KIVET JA LOPUKSI KÄVYT
- JONO, JOSSA ESINEET OVAT KOKOJÄRJESTYKSESSÄ
- RIVI, JOSSA VIERUSKAVERILLA EI SAA OLLA SAMAA ESINETTÄ

SOVELLA: SAKU VOI ANTAA MITÄ TAHANSA KÄSKYJÄ (MENE KYKKYYN, KUTITTA KAVERIA, NÄYTÄ KIELTÄ) LASTEN TULEE KUUNNELLA TARKKAAN TULLIKO KÄSKY KÄVYILLE, KEPPEILLÄ VAI KIVILLE.

Minä ja meidän
yhteisömme

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

METSÄN ÖTÖKÄT

METSÄ KUHISEE ELÄMÄÄ. HUPSU SAKU YRITTÄÄ
NAPATA NIITÄ KIELI PITKÄNÄÄN. MATKITAAN
SAKUA. MITÄ ÖTÖKÖITÄ METSÄSSÄ VOI NÄHDÄ?
ONKO NIILLÄ TUNTOSARVET TAI SIIVET? MINKÄ
VÄRISIÄ NE OVAT? ENTÄ MONTAKO ON JALKOJA?
SAKU HALUAISI NÄHDÄ MONTA ERILAISTA ÖTÖKKÄÄ
JA LUPAA, ETTEI SYÖ NIITÄ. LÄHDETÄÄN ETSIMÄÄN.
LOPUKSI JOKAINEN VALITSEE YHDEN ÖTÖKÄN, JOTA
HAVAINNOI JA RAKENTAA METSÄN ANTIMISTA
ÖTÖKÄN KUVAN. SAKU KIERTÄÄ IHAILEMASSA.

SOVELLA: TEHKÄÄ HASSUT MIELIKUVITUSÖTÖKÄT! MINKÄ
NIMISIÄ NE VOISIVAT OLLA? MITÄ NE TEKEVÄT?

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Ilmaisun monet
muodot

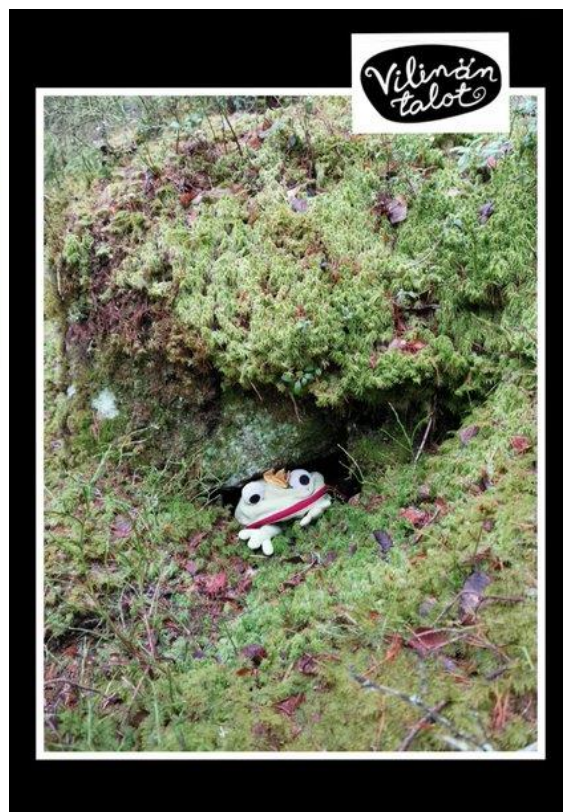

METSÄN PIILOPAIKAT

METSÄSTÄ KÄTKEE SISÄÄNSÄ
MONENLAISIA JÄNNITTÄVIÄ KOLOJA JA
PIILOPAIKKOJA. SAKU HALUAISI
LÖYTÄÄ METSÄNELÄINTEN PIILLOJA.
AUTETAAN SAKUA JA LÄHDETÄÄN
ETSIMÄÄN! JOKAINEN SAA ESITELLÄ
LÖYTÄMIÄÄN ELÄINTEN PIILLOJA.
POHDITAAN MIKÄ ELÄIN SIELLÄ VOISI
PIILESKELLÄ, MILLOIN JA MIKSI
ELÄIMET HAKEUTUVAT PIILLOON.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

METSÄN VÄRIT

SYKSYN MYÖTÄ METSÄSTÄ ON TULLUT
VÄRIKÄS. MISTÄHÄN SE JOHTUU, KYSELEE
SAKU? LORUTELLAAN YHDESSÄ
VÄRILORUKORTIN VÄRILORUJA JA
ARVUUTELLAAN VÄREJÄ. LÖYTYYKÖ NIITÄ
MYÖS METSÄSTÄ? TEHDÄÄN KEPEISTÄ KEHYKSIÄ
MAAHAN JA LAJITELLAAN METSÄSTÄ
LÖYTYVIÄ VÄREJÄ NIIHIN.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Kielten rikas
maailma

METSÄPALAPELI & MISSÄ MINUN YSTÄVÄNI ON- LEIKKI

REVITÄÄN ERILAISIA LEHTIÄ KAHTIA.
JOKAISALLE JAETAAN PUOLIKAS, JONKA
JÄLKEEN LÄHDETTÄÄN ETSIMÄÄN PARI,
YHDISTÄEN PUOLIKKAITA, KYSYEN: "MISSÄ MINUN
YSTÄVÄNI ON?". KUN OIKEA PUOLIKAS LÖYTYY
HIHKAISTAAN: "TÄÄLLÄ MINUN YSTÄVÄNI ON." KUN
PARIT OVAT LÖYTYYNEET, JAETAAN LEHDET UUDESTAAN.

SOVELLA: VOIT KÄYTTÄÄ TÄTÄ KEINONA JAKAA RYHMÄ PAREIKSI.
ISOISTA LEHDISTÄ LAPSET VOIVAT TEHDÄ ITSE TOISILLEN
USEAMMAN PALAN "PALAPELEJÄ"

Minä ja meidän
yhteisömme

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

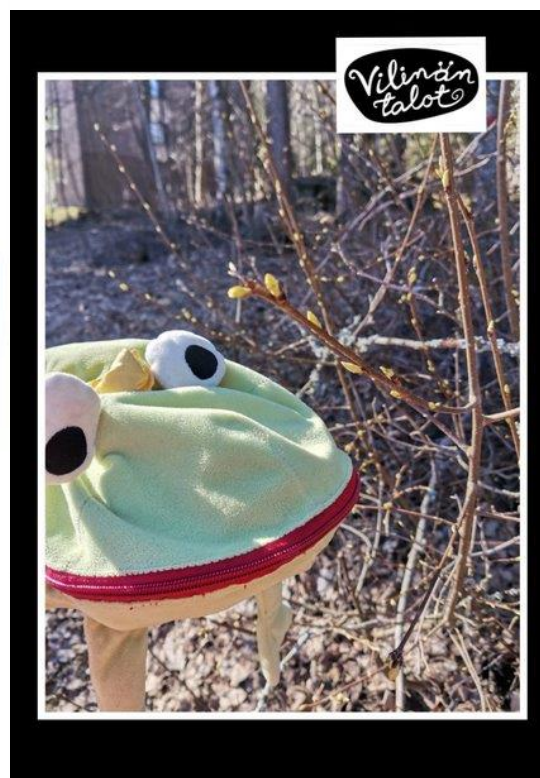

METSÄUUTISET JA -SÄÄ

HAVAINNOIDAAN METSÄÄ KAIKIN AISTEIN.
VOIDAAN MYÖS POHTIA MISSÄ MIKÄKIN AISTI
ASUU (NENÄLLÄ HAISTELLAAN, KORVILLA
KUUNNELLAAN JNE.) SAKU TARVITSEE APUA
METSÄUUTISTEN TOIMITTAMISEEN. KERÄTÄÄN
LASTEN HAVAINTOJA JA ETSITÄÄN HYVIÄ
Kuvauspaikkoja. AIKUISEN KÄNNYKÄLLÄ
KUVATAAN LASTEN KERTOMIA UUTISIA JA
SÄÄHAVAINTOJA YMPÄRI METSÄÄ. MYÖHEMMIN
KOOSTETAAN VIDEOPÄTKISTÄ UUTISVIDEO, JOKA
LÄHETETÄÄN KOTEIHIN.

Tutkin ja toimin
Ympäristössäni

Minä ja meidän
yhteisömme

MITÄ SAKU SÖI?

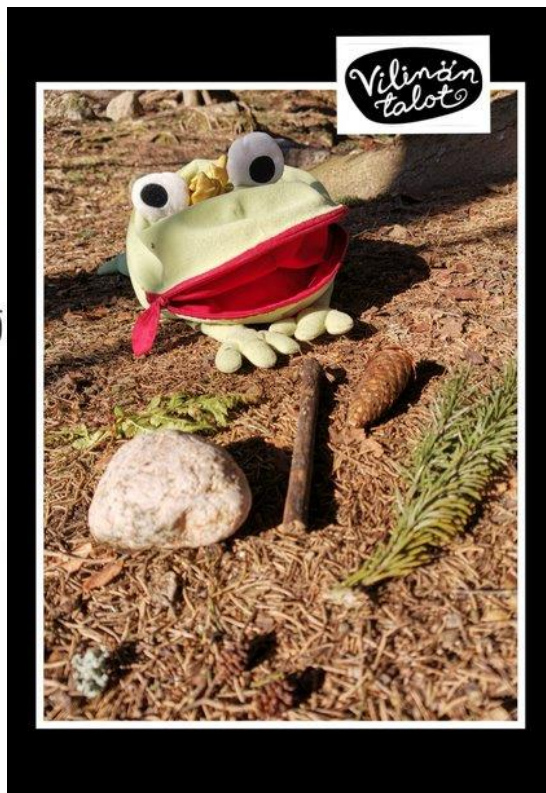
LAPSET SAAVAT ETSIÄ LUONNOSTA ERILAISIA "HERKKUJA" SAKULLE (KEPPEJÄ, LEHTIÄ, KUKKIA, KÄPYJÄ...). KOKOONNUTAAN IHMETTELEMÄÄN JA NIMEÄMÄÄN NIITÄ YHDESSÄ. VALITAAN RAJATULLE ALUEELLE NIISTÄ 5-10 ERILAISTA. LAPSET SULKEVAT SILMÄNSÄ, JOLLOIN SAKU SYÖ (AIKUISEN NAPPAA) "HERKUISTA" YHDEN. NYT SAA AVATA SILMÄT JA IHMETELLÄÄN YHDESSÄ: "MITÄ SAKU SÖI?"

SOVELLA: SÄÄDÄ VAIKEUSTASOA ESINEIDEN LUKUMÄÄRÄLLÄ. LAPSET VOIVAT MYÖS ITSE VUOROLLAAN "SYÖDÄ" SAKUN KANSSA ESINEEN. VOIT PAINOTTAA MM. VÄREJÄ TAI VERTAILUMUOTOJA. SAKU VOI MYÖS YLLÄTTÄÄ JA SYÖDÄ 2 ESINETTÄ TAI TUODA PELTIIN MUKAAN UUDEN ESINEEN. VOITTE LEEKKIÄ MYÖS NIIN, ETTÄ LASTEN TEHTÄVÄNÄ ON PUUTTUVAN ESINEEN HOKSATTUAAN KIIPAISTA ETSIMÄÄN METSÄSTÄ SAMANLAINEN TIILALLE.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Kielten rikas
maailma

MITTAA KEHOLLA

SAKU KERTOILEE MITEN ENNEN VANHAAN MITATTIIN KÄYTTÄMÄLLÄ MITTOJA KUTEN: SYLI, KYYNÄRÄ, JALKA JA VAAKSA (PEUKALOSTA PIKKUSORMEN). ETSIKÄÄ MITTOJA KEHOSTA. SYLIN PITÄISI OLLA 3 KYYNÄRÄÄ TAI 6 JALKAA. KYYNÄRÄ PUOLESTAAN 2 JALKAA. KOKEILKAA PITÄVÄTKÖ MITAT PAIKKAANSA. SITTEEN SAKU ANTAA TEHTÄVÄN:

- ETSI PUUN OKSA, JOKA ON KYYNÄRÄN PITKÄ
- ETSI SYLIN YMPÄRYSMITTAINEN PUU.
- ETSI JALAN MITTAINEN MUSTIKANVARPU.
- ETSI VAAKSAN MITTAINEN KUKKA/HEINÄ/PUUNTAIMI

SOVELLA: KUINKA PITKÄ ME OLLAAN? OSATAANKO TEHDÄ JONO PITUUS JÄRJESTYKSESSÄ? MITATKAA KUINKA MONTA VAAKSA KAVERI ON PITKÄ. TAI KUINKA MONTA KÄPYÄ TAI VAIKKAPA SAKUA?!

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Minä ja meidän
yhteisöme

MUURAHAISTEN VALTATIE

LÖYTYYKÖ METSÄSTÄ MUURAHAISTEN VALTATIE?
SEURATAAN MURKKUJEN REITTIÄ: MISTÄ NE
OVAT TULOSSA JA MIHIN MENOSSA? EHKÄ
LÖYDÄMME PESÄN! MINKÄLAISIA TAAKKOJA
MUURAHAISET KULJETTAVAT?

SOVELLA: SUORITETAAN LIIKENNELASKENTA. ASETUTAAN SOVITTUUN
KOHTAAN, AIKUIVAINEN OTTAA AIKAA JA LAPSET LASKEVAT
KUINKA MONTA MUURAHAISTA OHITTAAN PAIKAN TIETYS-
SÄ AJASSA? VERTAILLAAN KENEN LUOTA LÖYTYY VILKKAITTEN
LIIKENNÖITY MUURAHAISTEN VALTATIE.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

PAKKASAAMU

Pakkasaamuna paleltaa
pienet _____ jo punoittaa.

Pakkasaamuna paleltaa,
tule lähemmäs, tule lähemmäs.

- Alho, Rautsalo, Perkiö, Ranta: Vauvojen laulun aika

ONPA KIPAKKA PAKKASAAMU. SAKUN RÄPYLÖITÄ PALELTAAN.
PALELEEKO TEITÄ JOSTAKIN? ASETUTAAN ISOON PIIRIIN JA
LAULUN MUKAISESTI ENSI HYTISTÄÄN, SITTEEN HIEROTAAN
PALELEVAA RUUMIINOSAA JA LOPUKSI HIVUTTAUDUTAAN
AINA VÄHÄN LÄHEMMÄS. EDETÄÄN LASTEN NIMEÄMIEN
RUUMIINOSIEN MUKAAN. LOPUKSI OLLAAN NIIN LÄHEKKÄIN,
ETTÄ VOIDAAN HALIEN JA HIEROEN LÄMMITTÄÄ TOISIA.

Minä ja meidän Ilmaisun monet Kasvan liikun
yhteisömme muodot ja kehityn

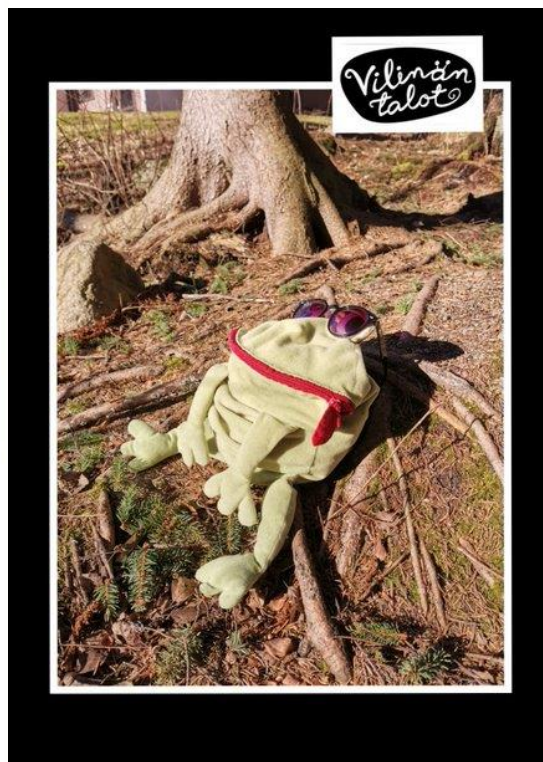

PILVIBONGAUS

SOPIVAN BONGAUSSÄÄN SATTUESSA
ASETUTAAN SELÄLLEEN MAAHAN
KATSELEMAAN TAIVAALLE. MUISTUTTAAKO
JOKU PILVI SINUA JOSTAKIN? NIMETÄÄN
HAHMOJA, MIETITÄÄN MITÄ PILVI ON JA
MINNE PILVET MENEVÄT. JOS SINÄ OLISIT
PILVI, MIHIN HALUAISIT LEIJAILLA?
RENTOUDUTAAN JA JUTUSTELLAAN LAPSILTA
NOUSEVISTA AIHEISTA.

Kielten rikas maailma Tutkin ja toimin ympäristössäni

PUUHIPPA

JOKAINEN LEIKKIJÄ VALITSEE ITSELLEEN
PUUN, JOSSA ASUU. YKSI LEIKKIJÖISTÄ JÄÄ
ILMAN PUUTA (ENSIMMÄISELLÄ KIERROKSELLA
AIKUISEN). HÄNEN HUUTAESSA "PUU PALAA,
VAIHDA PUUTA", TÄYTYY KAIKKIEN VAIHTAA
KOTIPUUTA. ILMAN PUUTA JÄÄNYT
LEIKKIJÄ YRITTÄÄ SAADA ITSELLEEN PUUN.
ILMAN PUUTA JÄÄNYT ON SEURAAVA HUUTAJA.

SOVELLA: SAKU VOI KIERTÄÄ KYSELEMÄSSÄ, MIKÄ ELÄIN
MISSÄKIN PUUSSA ASUU. YHDESSÄ VOIDAAN POHTIA, MITEN
KYSEINEN ELÄIN ÄÄNTELEE JA MITÄ SE SYÖ.

Kasvan, liikun
kehityn

ROSKAT VEKS

ONKO METSÄREITIN VARRELTA SULANEEN LUMEN ALTA PALJASTUNUT ROSKIA? KUULUVATKO NE LUONTOON? SAKU ON SITÄ MIELTÄ, ETTÄ ON AIKA KEVÄTSIIVOUKSEN! RUVETAAN KAIKKI "ROSKA-RINSSEIKSI" JA -RINSESOIKSI". JUTELLAAN ENSIN YHDESSÄ SIITÄ, MIKÄ ON ROSKIEN OIKEA PAIKKA JA MIKSI. SITTEN TOIMEKSI! JOS ROSKIA KERTYY PALJON KOKOONNUTAAN IHMETTELEMÄÄN NIITÄ YHDESSÄ. LAJITTELLAAN ROSKIA JA MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN KÄYDÄÄN MYÖS JÄTTEIDEN LAJITTELUPISTEELLÄ.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

SOVELLA: JOKAINEN VALITSEE ROSKISTA YHDEN JA SEPIITTÄÄ MUILLE ROSKAN TARINAN.

Ilmaisen
monet muodot

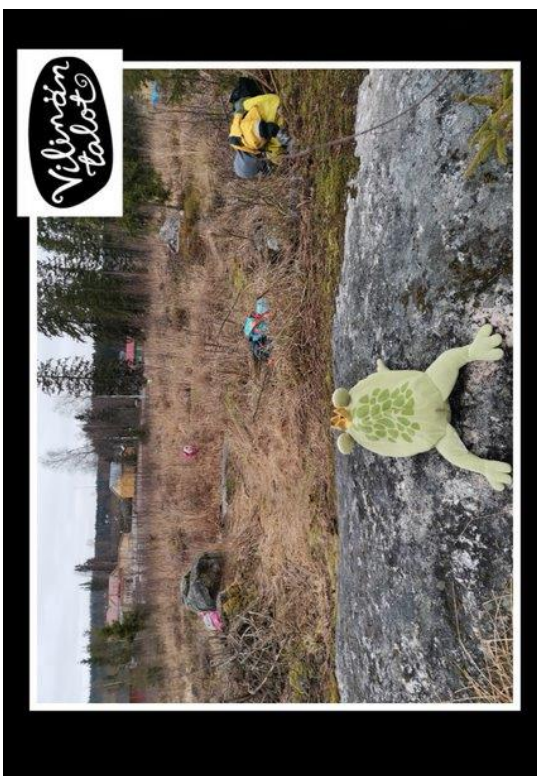

SAKU JA SUOJAVÄRIT

KULJETAAN SAKUN JOHTAMASSA JONOSSA METSÄSSÄ. LAPSET OVAT SAMMAKON POIKASIA. KUN SAKU HUUTAA: "PÖLLÖ TULEE!" KAIKKI PIILOUTUIVAT SAKUN LÄHEISYYTEEN SILLÄ VÄLIN, KUN SAKU LASKEE KYMMENEEN. SITTEN SAKU TARKISTAA OVATKO KAIKKI HYVISSÄ PIILOSSA VAI NÄKYKÖ JOKU. SAKU HUUTAA "VAARA OHI!" JA POIKASET TULEVAT PIILOISTA. MATKA JATKUU JA SAMA TOISTUU.

LOPUKSI PYSÄHDYTÄÄN YHDESSÄ POHTIMAAN, MIKSI JOKU SULAUTUU MAASTOON PAREMMIN KUIN TOINEN. MITÄ OVAT ELÄINTEN SUOJAVÄRIT? MINKÄLAISIA SUOJAVÄREJÄ TARVITAAN ERI VUODENAIKOINA?

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

SAKUN HERKKUANNOS

SAKULLA ON NÄLKÄ. ETSITÄÄN
SAKULLE HERKKUANNOS
LUONNON ANTIMISTA. POHTIKAA YHDESSÄ,
MINKÄLAINEN ON TERVEELLINEN
RUOKA-ANNOS. LAUTASIA VOI KEHYSTÄÄ
PIKKU KEPEILLÄ TAI PIIRTÄÄ MAAHAN.

JOKAINEN SAA ESITELLÄ ANNOKSENSA. SAKU
LOIKKII MAISKUTTAMAAN JA HOTKIMAAN RUOKAA.
PITÄISIKÖ SAKUA MUISTUTTAA HYVISTÄ PÖYTÄTAVOISTA?

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Kasvan liikun
kehityn

SAKUN TALVIPESÄ

SYKSY ON TULLUT JA SAKU ON KUULLUT, ETTÄ JOTKUT
METSÄNELÄIMET KERAÄVÄT RUOKAA JA TEKEVÄT PESIÄ
TALVEN VARALLE. POHDITAAN, MITKÄ ELÄIMET TEKEVÄT
PESIÄ. ENTÄ MITÄ TARKOITTAÄ TALVIHORROS? MITÄHÄN
SAMMAKOT TEKEVÄT TALVELLA? SAKUKIN HALUAISI OMAN
PESÄN. TAI VAIKKA KAKSI! JAETAAN LAPSET RYHMIIN JA
SAKUN TALVIPESIÄ RAKENTAMAAN. SAKU TESTAA VALMIIT
MAJAT JA KIITTELEE LAPSLIA. LOPUKSI TODETAAN, ETTÄ
SAKU ON KUITENKIN MEIDÄN OMA ERIKOISSAMMAKKO
JOKA ASUU TALVETKIN PÄIVÄKODISSA.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

SAKUN VUODENAIKA LAULU

(kansanlaulun Sanos mitä Pohjolaan - sävelellä)

"Sanos mitä _____ (PÄIVÄKODIN NIMI)

syksy/talvi/kevät/kesä
taikoo tullessaan."

LAULU JATKUU LAPSILTA NOUSEVIN
VUODENAIKAHAVAINNOIN. ESIM.

"Valoa, valoa, paljon valoa."

Ilmaisun monet
muodot

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

SOIVA METSÄ

LAITETAAN SILMÄT KIINNI JA
KUUNNELLAAN. MITÄ ÄÄNIÄ METSÄSSÄ
KUULUU? SAKU KIERTÄÄ SYLISTÄ SYLIIN
JA KAIKKI SAAVAT KERTOAA
HAVAINNOISTAAN. ENTÄ LÖYTYISIKÖ
METSÄSTÄ SOITTIMIA? LÄHDETTÄÄN
ETSIMÄÄN JA KOKEILEMAAN! LAPSET
VOIVAT KUTSUA SAKUN KUUNTELEMAAN,
KUN KEKSIVÄT JONKUN METSÄSOITTIMEN.

SOVELLA: NOPEASTI-HITAASTI, KOVAA-HILJAA...

KOKELLKAA ERI TAPOJA SOITTAAMAA. ÄÄNIÄ VOI NAUHOITTAAMAA
MYÖS PUHELIMEEN JA KUUNNELLA NIIDEN EROJA YHDESSÄ.

Ilmaisun monet
muodot

SOKON TALUTUS

AIKUINEN LAINAA SAKULLE PIPOA JA VETÄÄ PIPON SAKUN SILMILLE. SAKU KAUHISTELEE, MITEN EI USKALLA LIIKKUA, KUN EI NÄE MITÄÄN. KOKEILLAAN MEKIN JA VEDETÄÄN PIPOT SILMILLE! TOTTA TOSIAAN, LIIKKUMINEN ON VAIKEAA, KUN EI NÄE MIKÄÄN. JAETAAN LAPSET PAREIHIN, JOISTA TOINEN ON SOKKO, TOINEN OPAS. POHDITAAN ENSIN, KUINKA TURVALLISESTI AUTETAAN KAVERIA LIIKKUMAAN METSÄSSÄ. SITTEN LIIKKEELLE! VÄLILLÄ VAIHDETAAN VUOROA.

Minä ja meidän yhteisömme

SUUJUMPPARINKI

ASETUTAAN PIIRIIN. SAKUN SUUSTA KUULUU ININÄÄ... SE ON SYÖNYT JONKUN ÖTÖKÄN! AIKUINEN KAIVAA "ÖTÖKÄN" POIS SAKUN SUUSTA JA SULKEE KÄSIENSÄ SISÄÄN. TAPAILLAAN ÖTÖKÄN ÄÄNTÄ. SITTEN LAITETAAN SE KIERTOON. ÖTÖKÄN SAANUT LAPSI JATKAA ÄÄNTÄ: "IIIIIII" JA ANTAA ÖTÖKÄN ETEENPÄIN. VAROVASTI ETTEI SE KARKAA! SAKUN SUUSTA VOI LÖYTYÄ USEAMPIKIN ÖTÖKKÄ: "DZZZZZ", "YYYYY", "PÖRRRRR".

Kielten rikas maailma

SYKSYN SIENET

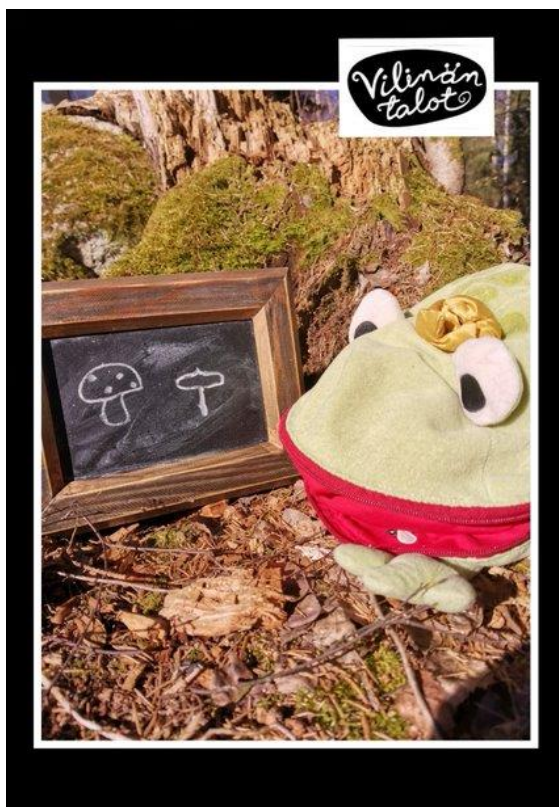
Maasta se pienikin pinnistää,
ponnistaa ja esiin putkahtaa.
Ei ole housuja, ei ole takkia.
Pelkkää jalkaa ja pelkkää lakkia.
Maasta se pienikin pinnistää,
ponnistaa ja esiin putkahtaa!

- Johanna Vuorenmaa, Maasta se pienikin ponnistaa

MINKÄLAISIA ERILAISIA SIENIÄ METSÄSTÄ LÖYTYY? SAAKO NIITÄ MAISTAA, KYSY SAKU. NO EI! ETSIKÄÄ SIENIÄ JA OTTAKAA NIISTÄ KUVA. MYÖHEMMIN NIITÄ VOIDAAN ESIM. PIIRTÄÄ, MUOVAILLA TAI ETSIÄ SIENIKIRJASTA.

Kielten rikas
maailma

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

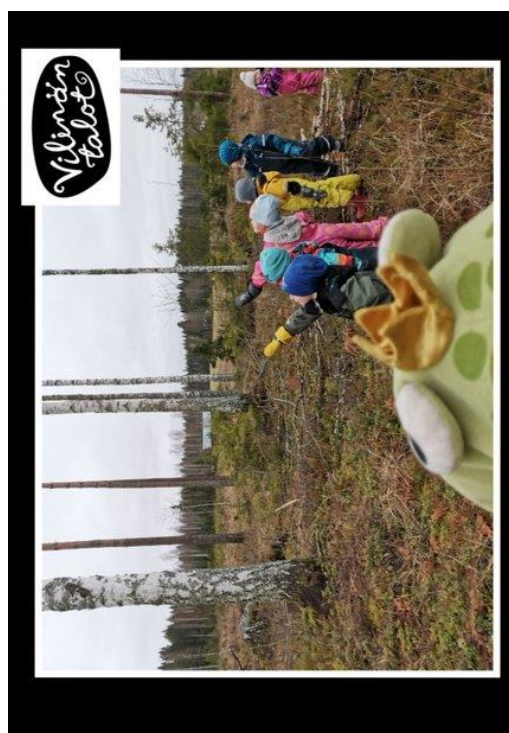

TARKKANA KUIN PORKKANA

KULJETAAN RYHMÄNÄ METSÄSSÄ JA
KUN SAKU HUUTAA "SEIS" PYSÄHDYTÄÄN JA
SULJETAAN SILMÄT. SAKU KYSY ESIM.
"MISSÄ ON LÄHIN KUUSI, KANTO, TALO,
LINTU, PELTO TMS. JA LAPSET OSOITTAVAT
SUUNTAAN, JOSSA ARVELEVAT SEN OLEVAN.
NYT AVATAAN SILMÄT JA TARKASTELLAAN
KUINKA TARKKOINA OLTIIIN.

SOVELLA: TÄMÄ SOPII ERITYISESTI SIIRTYMIIN. VOITTE TEHDÄ
HAVAINTOJA SILMÄT AUKI. "KERRO, KUN NÄET ENSIMMÄISEN:
KOIVUN, JOTAIN Keltaista, ötökän" JNE.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

TASSUN JÄLJET HANGELLA

JOKAINEN SAA KÄYDÄ ASTUMASSA KENGÄN JÄLKENSÄ
KOSKEMATTOMAAN HANKEEN. HAVAINNOIDAAN
KENKIEN KUVIOITA JA NIIDEN EROJA. ENTÄ
MINKÄLAINEN JÄLKI SAKUN RÄPYLÄSTÄ JÄÄ?
METSÄNELÄIMETKIN TEKEVÄT JÄLKIÄ LUMEEEN.
LÄHDETTÄÄN ETSIMÄÄN JA TUTKIMAAN!

SOVELLA: OTTAKAA KUVIA ERILAISISTA LÖYTÄMISTÄNNE
JÄLJISTÄ. SISÄLLÄ JÄLKIÄ JA ELÄIMIÄ VOI
VALOKUVIA MALLINA KÄYTTÄEN PIIRTÄÄ PAPERILLE.

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

VÄRILORUJA

ASUN SAMMALPEITOSSA
JA LILLUN HERNEKEITOSSA.
OLEN HAVU KUUSIPUUSSA,
SALAATINLEHTI PUPUN SUUSSA.
VÄRI METSÄN PIRTEÄ.
HIP HEI, OLEN SIIS VIHREÄ!

KEIKUN TONTUN LAKISSA,
EHKÄ MYÖS MAUSTEENA NAKISSA.
PUOLUKASSA HELEÄSSÄ PIENESSÄ
JA MYRKYLLISESSÄ KÄRPÄSSIENESSÄ.
VÄRI LEISKUVA JA TULINEN.
HIP HEI, OLEN SIIS PUNAINEN!

NÄET MINUT KUUSSA
TAI BANAANISSA APINAN SUUSSA.
SITRUSPERHONEN KEIJUN TUKASSA,
UPEA LOISTE AURINGONKUKASSA.
OLEN REIPAS JA ILOINEN.
HIP HEI, OLEN SIIS KELTAINEN!

Kielten rikas
maailma

KARATE MESTARIN HIENGIN VYÖ,
VÄRI JONKA MUKANAAN TUO MYÖS YÖ.
SAMMUVAN NUOTION HIILET JA NOKI.
AUTON RENKAIDEN VÄRIKIN TOKI.
MINUT LÖYDÄT KORPIN SULKAPUVUSTA.
HIP HEI, OLEN SIIS MUSTAI!

VÄRI LEIJONAN HARJASSA
JA SUOLLA KASVAVASSA MARJASSA.
AKVAARION KULTAKALA,
SUUSSA ROUSKUVA PORKKANAN PALA.
OKSASSA ROIKKUVA SIMPANSI.
HIP HEI, OLEN SIIS ORANSSI!

TUOKSUN KANELINA PULLASSA,
MÖYRIN MATONA MULLASSA.
NÄET MINUT ORAVAN TURKISSA
TAI KAAKAONA PURKISSA.
LANTAPALLO KUORIAISEN PUSKEA,
HIP HEI, OLEN SIIS RUSKEA!